З 70-РІЧЧЯМ ВЕЛИКОЇ ПЕРЕМОГИ!

НАРОДНА АРМІЯ

ЄДИНА КРАЇНА!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ЧЕТВЕР, 7 ТРАВНЯ 2015 РОКУ №48 (5383)

ПАМ'ЯТЬ, КОТРА РОБИТЬ НАС СИЛЬНІШИМИ

«ПАМ'ЯТАЄМО. ПЕРЕМАГАЄМО»

Фото Вадима КОВАЛЬОВА

СТОР. 6-7

Цього року заходи з нагоди 70-ї річниці Перемоги над нацизмом пройдуть під гаслом «Пам'ятаємо. Перемагаємо». Ми пам'ятаємо, якою страшною трагедією для українців була Друга світова війна. Ми пам'ятаємо, що агресора зупинили спільними зусиллями об'єднані нації. Ми пам'ятаємо, що той, хто захищає свою землю, завжди перемагає. Ця пам'ять робить нас сильнішими. Вона — запорука неминучості нашої перемоги сьогодні.

Україна цього року відзначатиме перемогу над нацизмом за новими правилами, відійшовши від комуністичної ідеології та радянських традицій.

В ЛАВАХ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ ВОЮВАЛО ПОНАД 6 МЛН МЕШКАНЦІВ УКРАЇНИ. ЗАГАЛОМ В КРАЇНІ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ЗАГИНУЛО МАЙЖЕ 8 МЛН ОСІБ

8 травня в країні оголошено Днем пам'яті та примирення, а 9 травня — Днем перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (День Перемоги), які мають урочисто відзначати на всій території України.

Україна вшанує пам'ять кожного, хто боровся з нацизмом, підтримуючи солідарність і бойове братерство всіх об'єднаних націй — як держав, так і бездержавних тоді народів (євреїв, українців та інших).

Акцент у святкуванні цієї дати в Україні буде зроблено не на військових парадах, які є своєрідною формою пропаганди війни, а на допомозі ветеранам та вшануванні загиблих. Традиційно відбудуться покладання квітів та вінків до пам'ятників і меморіалів, могил Невідомого солдата і Невідомого матроса, почесні караули чергуватимуть біля Вічного вогню. Події війни та її жертви будуть зображені у творах літератури і мистецтва, а також відтворені у музеях, меморіальних комплексах.

Новизною стане мистецька акція 8 травня «Перша хвилина миру» — концерт симфонічної музики, який має завершитися о 23.01, саме тієї хвилини, коли у 1945 році підписали Акт про беззастережну капітуляцію Німеччини.

Увага суспільства буде зосереджена на подвигах окремих українців не тільки під час воєнних дій, а й в окупації та в тилу. Розповіді про перебування людей в окупації та в полоні, про їхнє життя у повоєнний час допоможуть краще зрозуміти реалії того періоду й те, які тяжкі випробування випали на долю українців. Однакової пошани заслуговують як солдати Радянської армії, так і воїни Української повстанської армії, українці в складі інших армій — учасників антигітлерівської коаліції.

Інф. «НА»

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

ПРИВІТАННЯ

З НАГОДИ 70-Ї РІЧНИЦІ ПЕРЕМОГИ НАД НАЦИЗМОМ У ЄВРОПІ

Товариші генерали й адмірали, офіцери, прапорщики і мічмани, сержанти і старшини, солдати і матроси, курсанти і ліцеїсти, працівники Збройних Сил України!

Шановні ветерани!

Щиро і сердечно вітаю вас із 70-річчям Перемоги над нацизмом у Європі.

Цього знаменного дня ми вшановуємо тих, хто у роки Другої світової війни виборов нашу свободу та захистив рідну українську землю, кому всі ми зобов'язані звільненням від нацистського рабства. Ми висловлюємо повагу усім борцям з нацизмом та віддаємо шану пам'яті жертвам війни і жертвам нацистських переслідувань.

Серце кожного українця сповнено пам'яті про мільйони мужніх і незламних українців, про жертовність захисників Вітчизни в ім'я свого народу та рідної землі. Ми з вдячністю згадуємо тих, хто віддав власне життя за щасливе майбутнє своїх нащадків.

Цю знаменну ювілейну дату ми зустрічаємо зі зброєю в руках. Нинішні захисники України з честю продовжують героїчні традиції фронтовиків.

Військовослужбовці та працівники Збройних Сил України —учасники антитерористичної операції пліч-о-пліч з бійцями Національної гвардії, Державної прикордонної служби, представниками інших силових структур самовіддано виконують конституційний обов'язок, проявляють мужність і героїзм, демонструють високий професіоналізм, патріотизм та відданість Україні, відстоюючи її незалежність та територіальну цілісність в умовах терористичної загрози на сході країни.

І сьогодні, у 70-річчя Перемоги над нацизмом, саме від цих героїчних людей-офіцерів, військовослужбовців за контрактом, бійців, призваних під час мобілізації, залежить доля та майбутнє нашої країни.

Нинішні захисники України стали гідними спадкоємцями слави воїнів-визволителів. Для них найвищим законом буття є і залишиться захист рідної Вітчизни, її свободи і незалежності.

Українські воїни демонструють усьому світу здатність захистити державу, зберегти життя мирних громадян, допомогти мешканцям Донецької та Луганської областей, які потерпають від свавілля терористів.

Шановні ветерани!

У цей день низько вклоняємося ветеранам, які своєю звитягою наближали світлий день визволення України від нацистських загарбників. Здоров'я Вам і довголіття, вельмишановні визволителі!

Дорогі бойові побратими — учасники АТО!

Вам, нащадкам славетних перемог, випала доля відстояти незалежність України в умовах, фактично, зовнішньої агресії. У цій боротьбі ми обов'язково переможемо, адже правда на нашому боці!

Слава Україні!

Слава її героям-захисникам!

Міністр оборони України генерал-полковник С. Т. ПОЛТОРАК

ЮВІЛЕЙНА ВІДЗНАКА

«70 РОКІВ ПЕРЕМОГИ НАД НАЦИЗМОМ»

На відзначення 70-ї річниці Перемоги над нацизмом, вшанування подвигу, мужності та самовідданості борців проти нацизму, за свободу і незалежність Вітчизни, Президент України Петро Порошенко підписав указ про встановлення відзнаки Президента України — ювілейної медалі «70 років Перемоги над нацизмом».

Згідно з його положеннями цією ювілейною медаллю нагороджуються особи з числа учасників бойових дій та інвалідів війни, яким цей статус надано відповідно до закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», які брали участь у бойових діях, обороні, партизанському, підпільному русі проти нацистської Німеччини та її союзників у роки Другої світової війни; колишніх неповнолітніх (яким на момент ув'язнення не виповнилося 18 років) в'язнів концентраційних таборів, гетто, інших місць примусового утримання, створених нацистською Німеччиною та її союзниками в період Другої світової війни, а також дітей, які народилися у зазначених місцях примусового утримання їхніх батьків.

Також такої відзнаки будуть удостоєні колишні малолітні (яким на момент ув'язнення не виповнилося 14 років) в'язні концентраційних таборів, гетто та інших місць примусового тримання, визнані інвалідами від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин.

АКЦЕНТИ ПРЕЗИДЕНТА

«ЖОДНІ ВІДХОДИ ВІД МІНСЬКИХ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ ДЛЯ НАС НЕПРИЙНЯТНІ»

Президент Петро Порошенко провів зустріч з українськими представниками в робочих підгрупах Тристоронньої контактної групи з мирного врегулювання ситуації на Донбасі Володимиром Горбуліним, Євгеном Марчуком, Іриною Геращенко та Ігорем Веремієм.

Петро Порошенко наголосив, що починається новий етап функціонування Тристоронньої контактної групи, повідомляє прес-служба глави держави. Президент повідомив, що після консультацій прийняв рішення делегувати для роботи в робочих підгрупах досвідчених українських політиків. «Маємо розпочати предметні практичні консультації щодо конкретних напрямків виконання положень Мінських домовленостей», — зазначив глава держави. У всіх робочих підгрупах координацію забезпечують представники ОБСЄ або міжнародних організацій, наголосив Петро Порошенко.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАЗНАЧИВ, ЩО НАПЕРЕДОДНІ 9 ТРАВНЯ ПІДТРИМУВАНІ РОСІЄЮ БОЙОВИКИ ПОВЕРТАЮТЬ ДО БУФЕРНОЇ ЗОНИ ТЕХНІКУ, ЯКУ ВОНИ НІБИТО РАНІШЕ ВИВЕЛИ

«Жодна ротація, жодні переведення формату, жодні відходи від Мінських домовленостей для нас неприйнятні та неприпустимі», — наголосив Петро Порошенко. «Жодних переглядів Мінських домовленостей ні українська сторона, ні наші міжнародні партнери не допускають. Наполегливо вимагаємо від підписантів Мінських домовленостей, в першу чергу від Російської Федерації, вичерпних заходів, щоб Мінські домовленості були виконані в повному обсязі», — зазначив Президент.

«Першим ключовим пунктом і комплексом заходів з виконання Мінських угод є забезпечення всеохоплюючого припинення вогню, яке має бути верифіковано та підтверджено представниками ОБСЄ», — сказав Глава держави.

Президент також назвав принциповим забезпечення відведення важкої техніки та артилерії у відповідності до процедури, яка зафіксована Мінськими домовленостями та документами ОБСЄ. За словами Петра Порошенка, має бути зафіксовано не тільки те, що і звідки виводиться, яка кількість, якими маршрутами, де зберігається, але і забезпечено постійний ефективний доступ представників ОБСЄ для контролю. Президент зазначив, що напередодні 9 травня підтримувані Росією бойовики повертають до буферної зони техніку, яку вони нібито раніше вивели. «Пояснення не витримують жодної критики: вони нібито готуються до параду, готують навчання, проводять бойові тренування. Домовленості треба виконувати, а всю техніку протягом лічених годин треба вивести», — наголосив Петро Порошенко.

МИРОТВОРЧА МІСІЯ НЕ МАЄ ПІДМІНЯТИ АБО ВІДМІНЯТИ МІНСЬКІ ДОКУМЕНТИ, А МАЄ ПРАЦЮВАТИ ПАРАЛЕЛЬНО З ДІЯЛЬНІСТЮ ОБСЄ

Третя ключова позиція стосується безумовного звільнення всіх заручників. За словами Президента, бойовики гальмують цей процес, посилаючись на очікування робочої групи чи відсутність точних даних стосовно кількості заручників.

За словами Петра Порошенка, робочі підгрупи розподілені за пріоритетами. Зокрема, підгрупа з безпекових питань має узгодити і сприяти реалізації заходів з припинення вогню. Також безпекова підгрупа має обговорити модальність розгортання на території України комбінованої місії з цивільним та військовим компонентом під егідою ООН та ЄС. Під час останніх переговорів в «нормандському форматі» російська сторона наголосила, що не заперечує проти розгортання в Україні миротворчої місії. За словами Президента, миротворча місія не має підміняти або відміняти Мінські документи, а має працювати паралельно з діяльністю ОБСЄ.

ПРОВЕДЕННЯ ФЕЙКОВИХ ВИБОРІВ 2 ЛИСТОПАДА ЗАГНАЛО СИТУАЦІЮ В ГЛУХИЙ КУТ І ФАКТИЧНО ЗРУЙНУВАЛО ВИКОНАННЯ ПЕРШИХ ДВОХ МІНСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ

Підгрупа з політичних питань має допомогти в якісній підготовці місцевих виборів, які мають бути проведені у відповідності до українського законодавства та вимог ОБСЄ. Так, належить забезпечити діяльність політичних партій, принцип змагальності учасників політичного процесу, розззброєння незаконних збройних формувань, відновлення діяльності українських ЗМІ, повернення представників ЦВК та формування місцевих комісій, роботу міжнародних спостерігачів. «І треба припинити розмови, що вже були вибори. Ніяких виборів у них там не було. Якраз проведення фейкових виборів 2 листопада загнало ситуацію в глухий кут і фактично зруйнувало виконання перших двох Мінських документів», — зазначив Президент.

Підгрупа з гуманітарних питань має сприяти невідкладному звільненню всіх заручників. «Окреме питання логістики, зберігання та ефективного розповсюдження гуманітарної допомоги в постраждалі райони Донбасу», — зазначив глава держави. Це стосується української та міжнародної гуманітарної допомоги. Також має бути забезпечено, щоб так звані російські гуманітарні конвої потрапляли у країну через контрольовану ділянку кордону з дотриманням міжнародних процедур.

Підгрупа з соціально-економічних питань має займатися економічною відбудовою Донбасу.

Глава держави наголосив, що тематичні підгрупи не ухвалюють жодних підсумкових зобов'язуючих документів, бо це є виключною компетенцією Тристоронньої контактної групи.

Глава держави додав, що поставлені завдання не є простими. «Але я переконаний — правда з нами, весь світ з нами. Врешті-решт правда переможе», — наголосив Петро Порошенко.

ОГОЛОШЕННЯ

Оголошується конкурс на заміщення вакантних посад у **Науково-методичному центрі кадрової політики Міністерства оборони України**

1.1. Провідний науковий співробітник науково-методичного відділу (психологічного вивчення особового складу), ШПК «підполковник», посадовий оклад 1400 — 1500 грн.

1.2. Умови конкурсу:

у конкурсі можуть брати участь особи офіцерського складу, які мають вчене звання (науковий ступінь), досвід організації науково-дослідної роботи, повну вищу військову освіту відповідного професійного спрямування тактичного рівня за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста.

2.1. Науковий співробітник науково-методичного відділу (психологічного вивчення особового складу), ШПК «майор», посадовий оклад 1180 — 1250 грн.

2.2. Умови конкурсу:

у конкурсі можуть брати участь особи офіцерського складу, які мають стаж роботи (служби) за відповідною спеціальністю не менше 5-ти років (за наявності наукового ступеня або вченого звання — без пред'явлення вимог до стажу), досвід організації науково-дослідної роботи, повну вищу військову освіту відповідного професійного спрямування тактичного рівня за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста.

3.1. Науковий співробітник науково-методичного відділу (психологічного вивчення особового складу), ШПК «працівник Збройних Сил України», посадовий оклад 1806 — 2556 грн.

3.2. Умови конкурсу:

у конкурсі можуть брати участь працівники, які є громадянами України, вільно володіють українською мовою, мають науковий ступінь (вчене звання) та стаж роботи (служби) за відповідною спеціальністю (в окремих випадках на зазначену посаду можуть призначати висококваліфікованих фахівців з військ, військових навчальних закладів (установ, організацій) без наукового ступеня або вченого звання), досвід організації науково-дослідної роботи, повну вищу освіту відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста.

При доборі кандидатів на заміщення вакантних посад враховується наявність теоретичних знань та практичних навичок роботи на комп'ютерному технічному засобі (поліграф) та відповідну підготовку.

Офіцери для участі в конкурсі надсилають такі документи (матеріали):

рапорт, який подається особою офіцерського складу за командою;
автобіографія;
копії документів про освіту та кваліфікацію;
копії документів про науковий ступінь і вчене звання;
службова характеристика;
службова картка;
медична книжка;
довідка про проходження військової служби;
список наукових праць (винаходів).

Працівники для участі в конкурсі надсилають такі документи (матеріали):

заява;
автобіографія;
копії документів про освіту та кваліфікацію;
копії документів про науковий ступінь і вчене звання;
службова характеристика;
копія паспорта;
копія ідентифікаційного коду;
копія трудової книжки;
список наукових праць (винаходів).

Дата проведення конкурсу — 11 червня 2015 року.

Термін подання документів — до 05 червня 2015 року включно.

Документи надсилаються на адресу: 03113, м. Київ-113, Проспект Перемоги, 55/2, Науково-методичний центр кадрової політики Міністерства оборони України.

Додаткова інформація щодо основних функціональних обов'язків та умов оплати праці за тел: 454-73-35.

***

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка згідно з вимогами Інструкції про порядок заміщення вакантних посад командування (керівного складу), наукових, науково-педагогічних (педагогічних) працівників у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів та науково-дослідних установах Збройних Сил України на конкурсній основі, затвердженої наказом Міністерством оборони України та Міністерства освіти і науки України від 27.01.2015 № 37/51 оголошує конкурс на заміщення вакантних посад наукових та науково-педагогічних працівників Військового інституту.

1. Посади, які заміщуються особами офіцерського складу.

1.1. Військовий гуманітарно-лінгвістичний факультет:
кафедра зарубіжної воєнної інформації:
старший викладач, ШПК «підполковник»;
1.2. Військовий факультет фінансів і права:
начальник факультету, ШПК «полковник».
1.3. Науково-дослідний центр:
відділ наукових досліджень, методологічних розробок та високих технологій:
старший науковий співробітник, ШПК «підполковник»;
науковий співробітник, ШПК «майор»;
науково-дослідний відділ проблем військового та міжнародного гуманітарного права:
начальник відділу, ШПК «підполковник юстиції».

2. Посади, які заміщуються працівниками Збройних Сил України.

2.1. Військовий гуманітарно-лінгвістичний факультет:
кафедра військової педагогіки та психології:
професор кафедри (0,5 ставки);
професор кафедри (0,25 ставки);
кафедра зарубіжної воєнної інформації:
доцент (0,25 ставки);
кафедра військового перекладу та спеціальної мовної підготовки:
доцент.
2.2. науково-дослідний центр:
науково-дослідний відділ проблем військового та міжнародного гуманітарного права:
старший науковий співробітник (0,25 ставки).
2.3. Центр інтенсивної мовної підготовки:
доцент (англійська мова);
старший викладач вищого навчального закладу (англійська мова);
старший викладач вищого навчального закладу (англійська мова);
старший викладач вищого навчального закладу (англійська мова);
викладач вищого навчального закладу (англійська мова, 05 ставки);
викладач вищого навчального закладу (англійська мова, 05 ставки).

Кваліфікаційні вимоги до кандидатів:

посаду начальника факультету можуть обіймати особи особи, які мають, як правило, вчене звання (науковий ступінь), а також стаж науково-педагогічної роботи не менше п'яти років;

посаду начальника відділу можуть обіймати особи, які мають науковий ступінь (за профілем діяльності), вчене звання, досвід роботи на наукових посадах не менше п'яти років, оперативно-тактичний рівень військової освіти, стаж військової служби на юридичних посадах не менше п'яти років,

стаж військової служби на керівних посадах не менше п'яти років;

посаду професора кафедри можуть обіймати особи, які мають учене звання професора або науковий ступінь доктора наук зі стажем науково-педагогічної роботи не менше трьох років, учене звання доцента (старшого наукового співробітника) і науковий ступінь кандидата наук зі стажем науково-педагогічної роботи не менше п'яти років; учене звання доцента (старшого наукового співробітника) без наукового ступеня зі стажем науково-педагогічної роботи не менше десяти років;

посаду доцента можуть обіймати особи, які мають учене звання доцента (старшого наукового співробітника) або науковий ступінь, досвід науково-педагогічної роботи, старші викладачі та викладачі без наукових ступенів і вчених звань, які мають не менше десяти років стажу науково-педагогічної роботи, проводять навчальні заняття і мають видані навчально-методичні посібники та наукові праці, висококваліфіковані фахівці з військ, органів військового управління або військових навчальних закладів (установ, організацій), які мають другий (магістерський) рівень вищої освіти і здійснюють педагогічну, науково-педагогічну діяльність;

посаду старшого викладача можуть обіймати особи, які мають учене звання доцента (старшого наукового співробітника) або науковий ступінь кандидата наук, викладачі без наукових ступенів і вчених звань, які мають не менше п'яти років стажу науково-педагогічної (педагогічної) роботи, проводять навчальні заняття і мають видані навчально-методичні посібники; висококваліфіковані фахівці з військ, органів військового управління, військових навчальних закладів (установ, організацій), які мають другий (магістерський) рівень вищої освіти та здійснюють педагогічну, науково-педагогічну діяльність;

посаду викладача можуть обіймати особи, які є випускниками ад'юнктури (аспірантури), а також особи, які мають другий (магістерський) рівень вищої освіти;

посаду старшого наукового співробітника і наукового співробітника можуть обіймати особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, в окремих випадках зазначені посади можуть заміщати висококваліфіковані;

фахівці з військ, військових навчальних закладів (установ, організацій) без наукового ступеня або вченого звання, які мають другий (магістерський) рівень вищої освіти та досвід керівної (науково-дослідної) роботи не менше двох років.

Для участі в конкурсі подаються документи:

для офіцерів:
рапорт за командою;
автобіографія;
копії документів про освіту та кваліфікацію;
службова характеристика;
службова картка;
медична книжка;
довідка про проходження військової служби;
копії документів про науковий ступінь, учене звання — за наявності;
список наукових праць (винаходів) — за наявності.

Для працівників:
Заява;
Автобіографія;
копії документів про освіту та кваліфікацію;
службова характеристика;
копія паспорта;
копія довідки про присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків (ідентифікаційного номера);
копія трудової книжки;
копії документів про науковий ступінь, учене звання — за наявності;
список наукових праць (винаходів) — за наявності.

Останній день прийому документів кандидатів для участі в конкурсі на заміщення вакантних посад наукових та науково-педагогічних працівників Військового інституту — 05.06.2015.

Документи подавати за адресою: 03680, м. Київ, вул. Ломоносова, буд. 81.

БЕЗПЕКА

ТЕСТ НА «ЖИВУЧІСТЬ» ВС-1

На загальновійськовому полігоні високомобільних десантних військ Збройних Сил України, що на Житомирщині пройшли практичні випробування вогневої споруди ВС-1, створеної в межах виконання завдання керівництва держави із будівництва захисної лінії в зоні розмежування вогню. На полігоні перевіряли фортифікацію на «живучість» для підтвердження її розрахункових характеристик — можливість захистити військовослужбовців під час обстрілу із озброєння різного калібру.

За випробуванням спостерігали секретар РНБО Олександр Турчинов, віце-прем'єр-міністр — Міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України Геннадій Зубко, Міністр оборони України генерал-полковник Степан Полторак, начальник Генерального штабу-Головнокомандувач ЗС України генерал-полковник Віктор Муженко, командувач ВДВ ЗС України полковник Михайло Забродський, голова Житомирської обласної державної адміністрації Сергій Машковський, керівники інших силових структур, військові експерти.

Фортифікаційний комплекс протягом трьох годин обстрілювали з різних зразків озброєння.

Після доопрацювання деяких елементів дані типи вогневої споруди будуть встановленні в опорних пунктах на визначених рубежах.

Руслан ЛІННИК,
Житомир.
Фото автора

НА ЧИЙ МЛИН ВОДА?

МІТИНГАМИ РОТАЦІЮ НЕ ПРИСКОРИТИ

Біля будівлі Міністерства оборони України відбувся мітинг рідних та близьких військовослужбовців 11-го батальйону територіальної оборони Збройних Сил України. Головною вимогою була ротація бійців, які, за словами мітингувальників, знаходяться на передовій уже понад 90 діб, а також якнайшвидша демобілізація військовиків батальйону.

Повідомляємо, що ротація підрозділів, залучених до АТО, проводиться за рішенням керівництва АТО, яке приймається згідно з обстановкою в зоні бойових дій.

Демобілізація тих, хто відслужив належний термін, буде проведена за планом з 15 травня протягом кількох тижнів.

Наголошуємо, що терміни проведення демобілізації, ротації та особливості виконання бойових завдань підрозділами, які залучені до проведення АТО, є інформацією, розголошення якої негативно впливає на безпеку особового складу. Отже, проведення масових акцій з вимогою оприлюднення цих даних наражає наших вояків на небезпеку, повідомляє прес-служба Генерального штабу Збройних Сил України.

УКРАЇНА — МОРСЬКА ДЕРЖАВА

ХЕРСОНЩИНА ТА МИКОЛАЇВЩИНА СТАНУТЬ ЦЕНТРОМ ВІДРОДЖЕННЯ ВМС

Підприємства Херсонської та Миколаївської областей стануть центром відродження військово-морського флоту України. Державний концерн «Укроборонпром» планує посилити із ними обмін науково-технічним та виробничим потенціалом в межах виконання програми імпортозаміщення комплектуючих для вітчизняного ОПК на заміну російським, йдеться в повідомленні на офіційному сайті концерну.

«Херсонщина та Миколаївщина — регіони, які стануть опорними у відродженні українського флоту. Тут багато фахівців, які знаються на кораблебудуванні, в них це закладено майже на генетичному рівні. І ми маємо повністю використати цей потенціал, аби мати можливість за необхідності дати відсіч будь-якій агресії», — заявив генеральний директор ДК «Укроборонпром» Роман Романов.

Співпраця концерну і підприємств регіону збільшить його інвестиційну привабливість, допоможе створити нові робочі місця та забезпечить додаткові надходження до державного й місцевого бюджетів.

«Сьогодні дуже важливо об'єднати виробничі зусилля Херсонської та Миколаївської областей. Ми повинні продемонструвати всій Україні нашу єдність та готовність допомогти нашому війську в боротьбі за свою державу», — зазначив губернатор Херсонської області Андрій Путілов.

Своєю чергою губернатор Миколаївської області Вадим Меріков зазначив, що «це не лише покращення економіки, а й робота на спільну справу — оборону України».

ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ

ЗЛІТНУ СМУГУ ДОНЕЦЬКОГО АЕРОПОРТУ ТАКИ ЗНИЩЕНО

Шаленого резонансу у всесвітній мережі набуло відео злітної смуги донецького аеропорту, зняте за допомогою безпілотника. Популярність цього відео зумовило те, що на ньому не видно руйнувань злітної смуги аеропорту. Це йшло врозріз із доповідями військових, що ЗПС донецького аеропорту знищено. Напевно, в уяві пересічних громадян малювалася вирва завдовжки 4 кілометри та завширшки 60 метрів — якраз за розміром смуги — із бетонними брилами по краях. Тож, угледівши в кадрах відео чергову «змову військових», кожен кинувся строчити у соцмережах та блогах гнівні пости. Не відстали від «диванних воїнів» і новинарі, смакуючи «чергову дезу Генштабу».

Мушу визнати, нефахівцеві дійсно важко визначити ступінь придатності ЗПС з висоти пташиного польоту та далеко «не пташиної» роздільної здатності відеокамери. Але, на щастя, поруч був фахівець, який не лише вказав на непомітні, проте важливі деталі на відео, а й розповів про завдані пошкодження смуги.

Злітна смуга донецького аеропорту збудована за сучасними технологіями. Вона здатна прийняти будь-який сучасний літак, зокрема й надважкий. Її довжина становить 4000 метрів. Ширина — 60. Товщина верхнього залізобетонного шару сягає 1 метра. Більшість артилерійських чи мінометних снарядів залишили на її поверхні лише незначні для людського ока, проте критичні для літаків пошкодження. Є й чималі шрами, через які смуга непридатна для застосування за призначенням. Але найбільше її пошкодили таки наші сапери. Навіть на відео з безпілотника можна розгледіти п'ять глибоких отворів у полотні. Це п'ять пробоїн смуги розміром 3х5 метрів і завглибшки по 2 метри кожен, зроблені з інтервалом у 700 метрів. Від кожної такої пробоїни врізнобіч на 2–2,5 метрів тягнеться мереживо тріщин. Камера безпілотника їх не бачить. Але це не означає, що їх немає. Відповідаючи на головне запитання, фахівець зазначив:

— Зрозуміло, що відремонтувати смугу можна. Але на це за наявності спеціальної аеродромної техніки, здатної вирізати в бетоні величезні шматки, а також за відсутності вогневого контролю з боку противника піде чимало часу. Треба буде залити кілька шарів бетону, кожен з яких має тужавіти майже місяць. І що пізніше взятися до ремонту, то більше буде мороки, адже злітна смуга пробита досить глибоко, у «подушку». Вода, яка туди потрапляє, швидко руйнує основу смуги. Та так, що з часом може бути навіть вигідніше побудувати нову смугу, аніж ремонтувати цю.

Фахівець розповів ще чимало подробиць операції зі знищення злітної смуги в донецькому аеропорту. І про робота, який мав тягнути вибухівку, і про відстань до ворожих позицій, на якій довелося працювати. І ще дуже багато цікавих фактів, які отримають право на поширення після нашої перемоги. А доти закликав не вірити фейкам.

Роман БАКУМЕНКО,
«Народна армія»

ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС

ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА: УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР

Усі роки незалежна Україна відзначала День Перемоги за усталеним радянським зразком. Результатом цього стало домінування історичних міфів та посилення впливу Російської Федерації на громадське й політичне життя в Україні. 22 листопада 2004 року Генеральна асамблея ООН ухвалила резолюцію, в якій проголосила 8 і 9 травня Днями пам'яті та примирення як данину пам'яті всіх жертв Другої світової війни.

Потреба змінити акценти у святкуванні зумовлена усвідомленням місця України та ролі українського народу в Другій світовій війні. **За матеріалами Українського інституту національної пам'яті, наводимо кілька фактів з історії цієї великої трагедії XX століття.**

• У Другу світову війну було втягнуто 80% людства, бойові дії вели на територіях двох третин існуючих на той час держав. Найбільший воєнний конфлікт XX століття розпочався з вторгнення військ нацистської Німеччини до Польщі 1 вересня 1939 року, а закінчився 2 вересня 1945 року капітуляцією Японії. Під час тієї війни були скоєні найбільші злочини проти людяності й уперше застосували атомну зброю. Це й спонукало створення ООН (Україна — один із її засновників) і формування сучасної системи міжнародних відносин.

• Український вимір Другої світової війни не обмежувався лише боротьбою Вермахту та Радянської армії на українській території, як це традиційно подає радянська історіографія. В Україні вели не одну, а кілька воєн, зокрема, німецько-польську 1939–1945 років; у 1940–1945 роках радянсько-румунську, яка почалася

з радянського вторгнення в Бессарабію та Буковину 1940-го; німецько-радянську 1941–1945 років, відому як Велика Вітчизняна війна; підпільну німецько-українську (1941–1944 рр.); підпільну радянсько-українську (1939–1954 рр.). Усі ці конфлікти мають безпосередній стосунок до Другої світової війни, оскільки були спровоковані нею.

• Другу світову війну 110–120 тисяч українців зустріли у лавах Війська Польського і розпочали світову боротьбу проти нацизму, 8 тисяч із них загинули впродовж першого місяця війни. Тоді ж бомбардувань зазнав Львів та інші західноукраїнські міста, що перебували у складі Польщі. Львів пережив подвійну облогу нацистськими та радянськими військами.

• СРСР вступив у Другу світову війну 17 вересня 1939 року на боці нацистської Німеччини. Цього дня радянські війська ввійшли в Польщу і окупували Західну Україну та Західну Білорусь. Упродовж двох років Москва була союзницею Берліна, що у 1940 році ледь не призвело до війни Великої Британії та Франції проти СРСР. Нацистсько-комуністичний союз був розвалений 22 червня 1941 року німецьким вторгненням в СРСР. Упродовж кількох років Україна перебувала під окупацією військ Третього Райху. Український напрямок був головним на Східному фронті: тут діяло 50–75% всіх дивізій Вермахту і половина всіх радянських сил.

• Нацистський окупаційний режим в Україні був одним із найжорстокіших у світі. Але якщо злочини проти людяності Третього Райху засудили, то визнання злочинів комуністичного режиму ще триває. Найбільш відомі з них: Катинський розстріл, знищення політв'язнів у Західній Україні, підрив Дніпрогесу, використання в боях неозброєних селян, депортація українців і кримських татар.

• Для України Друга світова війна — національна трагедія, під час якої українці, позбавлені власної державності, змушені були воювати за чужі інтереси і вбивати інших українців. Україна зазнала надзвичайних втрат унаслідок війни. Під час бойових дій та в полоні загинули 3–4 мільйони військових, підпільників і цивільних, 4–5 мільйонів цивільних померли через окупаційний терор та голод у тилу, майже 5 мільйонів жителів евакуювали або примусово вивезли до Росії та Німеччини, частина з яких не повернулася. Загалом втрати України (українців та інших народів) становили 8–10 мільйонів осіб. Внаслідок бойових дій постраждало понад 700 міст та містечок.

Володимир В'ЯТРОВИЧ, голова Українського інституту національної пам'яті:

— Упродовж 24 років незалежності Україна відзначала 9 травня День Перемоги за усталеним радянським зразком. Це не відповідало історичній пам'яті українського народу та загальноєвропейським традиціям та призводило до ігнорування трагічних сторінок Другої світової війни, закріплювало в свідомості культ війни.

ТВОЇ, ВІТЧИЗНО, ПАТРІОТИ!

«СЬОГОДНІ НЕ СХОВАЄШСЯ ЗА ЧУЖІ СПИНИ...»

Бійці АТО... Так називають сьогодні тих, хто зі зброєю в руках протистоїть не лише добре озброєним проросійським найманцям, а й професійним військовим однієї з найбільш потужних армій світу, оснащеної новітніми зразками зброї та бойової техніки. Серед тих, хто зупинив терористів, є не лише військові, а й пересічні українці, які плечем до плеча стали на захист України. Серед них чимало викладачів вишів, підприємців і лікарів, фермерів і звичайних робітників, які ще вчора навчали і лікували нас з вами, вирощували хліб і стояли біля заводських верстатів.

Підполковник Юрій Коваленко проходив службу в полку спеціального призначення. Боронити Донбас поїхав із самого початку бойових дій. На його рахунку — десятки успішно виконаних бойових завдань, у ході яких ворогу було завдано значних втрат як у живій силі, так і в техніці, чимало врятованих солдатських життів. А ось своє не вберіг, отримавши під час мінометного обстрілу смертельне поранення.

Сержант Сергій Майборода служив у Новоград-Волинській механізованій бригаді, виховував із дружиною чотирирічного Віталія та однорічну Анюту. Діти ніколи вже не побачать батька: він загинув, визволяючи Донбас від російських найманців.

До літа минулого року Валерій Брезденюк, житель подільського міста Жмеринка, був успішним підприємцем. Та коли «зелені чоловічки» почали з'являтися і на Донбасі, не міг всидіти вдома. Життя українського патріота обірвала снайперська куля.

Перелік прізвищ справжніх українських патріотів, які віддали життя за наше майбутнє, можна продовжувати й далі. Усі вони були різні за характерами, уподобаннями, але їх об'єднала любов до рідної землі, бажання жити у вільній країні й почуватися в ній господарями.

«НІХТО З НАС НЕ ХОТІВ ВОЮВАТИ І ТИМ БІЛЬШ ПОМИРАТИ. ТОЙ, ХТО СКАЖЕ ВАМ ПРОТИЛЕЖНЕ, БРЕШЕ. НЕ ВІРТЕ ТАКИМ «ГЕРОЯМ»

Відомий письменник-фронтовик Віктор Астаф'єв у своїй надзвичайно відвертій книзі про форсування в 1943 році Дніпра «Убиті і прокляті», коли в його водах знайшли вічний спочинок сотні тисяч радянських бійців, розповідає:

«Ніхто з нас не хотів воювати і тим більше помирати. Той, хто скаже вам протилежне, бреше. Не вірте таким «героям».

Я спілкувався з десятками учасників антитерористичної операції — від рядового до полковника. І від жодного не почув, що перебування під «Градами» приносить їм моральне чи якесь інше задоволення.

— Мені інколи сниться, як я засіваю сільські лани, — відверто зізнався Микола Кирпаченко, механізатор з Житомирщини. — Я вже скучив за своїм трактором і мрію про той день, коли знову сяду за його важелі.

Схожих поглядів дотримуються багато військових, мріючи про той день, коли в Україні настануть мир і спокій, і вони повернуться до звичного життя. Про свою участь у бойових діях не люблять розповідати навіть ті військовики, які за мужність і героїзм удостоєні високих державних нагород, вважаючи, що там, під російськими «Ураганами» і «Градами», виконували свою буденну роботу.

— Як би воно не було, а комусь потрібно її робити, — каже Герой України полковник Ігор Гордійчук. — Приємно отримувати нагороди, бо вони є свідченням того, що держава цінує твій внесок у її захист. Але я і мої бойові побратими, з якими не один пуд солі з'їв, воюємо не за це: ми хочемо жити у вільній Україні, за яку протягом століть віддавали життя наші діди і прадіди.

В юності, читаючи про героїзм радянських бійців у роки Другої світової війни, дивувався, інколи навіть не вірив у реальність прочитаного. А сьогодні всі ми є свідками масового героїзму, патріотизму українців, які стали для ворога кісткою в горлі. Наприклад, Василь Пелиш провів у полоні бойовиків більше місяця. За цей час йому довелося витерпіти не лише моральні, а й фізичні знущання. Побачивши, що на руці чоловіка зображений український прапор, покидьки... відтяли її!

Нещодавно зустрівся з Сергієм — жителем Могилів-Подільського, який просив не називати його прізвище. Донедавна цей 38-річний чоловік керував агрофірмою, яка приносила його родині непогані прибутки. Коли на Сході держави почалися бойові дії, разом із колегами-підприємцями він придбав для військовиків 5 автомобілів, 12 тепловізорів і 15 бронежилетів. Коли побував під Луганськом і побачив, як наші хлопці воюють, вирішив влитися в один із підрозділів Збройних Сил України. Зробити це виявилося не так просто, проте згодом Сергій командував відділенням воїнів-десантників.

— У тебе було те, про що мріють тисячі твоїх ровесників — джип, гарний будинок, щороку разом із родиною відпочивав за кордоном. Для чого тобі ця війна? — відверто запитав я свого земляка.

— Мені вона не потрібна, — посміхнувся він. — Тому і проміняв свій «Ніссан» на бронетранспортер. Якщо кожен ховатиметься за спини інших, то може настати час, коли й такої можливості не стане.

Вінничанці Марії Вітер — 24 роки. Ця напрочуд симпатична дівчина була активною учасницею подій на Майдані, а з початком подій на Донбасі записалася до батальйону «Донбас». Разом із добре вишколеними бійцями звільняла десятки сіл і міст цього краю, неодноразово потрапляла під обстріли з «Градів», заглядала в очі смерті. За словами чоловіків-військовиків, таких дівчат, як Марія, на цій неоголошеній війні багато. Молоді, тендітні, вони нарівні з чоловіками витримують труднощі, завжди приходять на допомогу своїм бойовим товаришам.

Упевнений: минуть роки, десятиліття — і прізвища сьогоднішніх оборонців рідної землі увійдуть у підручники історії. Їх знатимуть молоді українці, на їхніх прикладах, шкільні педагоги вчитимуть юнь любові до Батьківщини і готовності захищати її від ворогів.

Сергій ЗЯТЬЄВ, «Народна армія»

ДРУГА СВІТОВА: ФАКТИ, ДОЛІ ЛЮДСЬКІ

МАЛОВІДОМІ ФРОНТИ УКРАЇНЦІВ

Гасло «Пам'ятаємо. Перемагаємо» має нагадати про те, якою страшною трагедією для українців обернулася Друга світова війна. Водночас відзначення свята Перемоги зобов'язує нас пам'ятати, що нацистського агресора з Німеччини зупинили спільними зусиллями об'єднаних націй Західної Європи.

ТРАГІЧНИЙ ЗАКОРДОННИЙ БОЙОВИЙ ВИР

Історія свідчить, що практично з перших днів Другої світової українці були втягнені у її бойовий вир. Так, ще в березні 1939 року наші земляки у складі «Карпатської Січі» мужньо відбивали наступ переважаючих сил угорської армії. А вже у вересні того ж року разом із польськими воїнами вступили в бій з військами нацистської Німеччини. Варто нагадати, що до складу польської армії було мобілізовано 120 тисяч українців. Майже вісім тисяч з них загинули у вересневій кампанії 1939 року. Багато з цих українських вояків особливо відзначилися в боях з нацистами. Серед них був командувач 28-ї бригади польської армії П. Шандрук. Він був нагороджений орденом Virtuti Miliari від польського уряду в Лондоні, а також почесною шаблею, яку подарували польські офіцери.

Тисячі українців воювали проти нацистських окупантів у Другому польському корпусі генерала Андерса у складі британської армії. Їхня доля склалася трагічно. Переважна більшість українців у 1939 році потрапили в полон до сталінського режиму. Вирвавшись із нього, ці патріоти вирішили вступити до польської армії, яка формувалася на території СРСР за домовленістю між Сталіним і лондонським польським урядом. Потім цю армію перекинули в Палестину та Єгипет, і вона увійшла до складу збройних сил Великобританії. У травні 1943 року її бійці воювали в Італії, брали участь в штурмі майже неприступної твердині — гори й монастиря Монте-Кассіно. Саме завдяки героїзму та мужності українців і поляків вдалося оволодіти цим опорним пунктом. При цьому втрати особового складу армії становили 65 відсотків. Після цих боїв у липні 1943 року її переформували в 2-й Польський корпус. За виявлені героїзм і мужність чимало українських вояків отримали високі військові відзнаки.

Особливо багато було наших співвітчизників в арміях Канади та США. Так, за різними оцінками, понад 11відсотків українського населення Канади воювали в її армії, а це до 50 тисяч осіб. Вони брали участь в операції «Оверлорд», якою союзники відкрили другий фронт. Близько 40 тисяч наших співвітчизників, що проживали в Америці, воювали проти нацистів Німеччини в Тихоокеанському регіоні, Північній Африці. Українці допомагали союзникам здійснювати військові поставки в СРСР за ленд-лізом і тим самим сприяли посиленню бойового потенціалу Червоної армії. В 1944 році два курені Українського Визвольного Війська (це добровільне формування було створено з полонених бійців Червоної армії української національності) — імені Івана Богуна та Тараса Шевченка перекинули у Францію зі Східного фронту. Тоді українські бійці перейшли

Партизани-українці Юрій БОЙКО, Яким ГАРНИК у Франції

на бік французьких партизан і воювали проти нацистської Німеччини.

Трагічно склалася доля військовослужбовців Українського легіону, що був сформований в Югославії з вихідців із Галичини, які проживали в Боснії. Після закінчення війни із 12 тисяч українців цієї країни в живих залишилися лише 7,8 тисяч. Великих втрат зазнали понад 37 тисяч вояків-українців Югославії. За даними видання «Україна у великій війні 1939 —1945 р.р» більшість із них загинули або втекли з її території.

Представники українського народу також брали активну участь у русі опору країн Європи нацистам Німеччини.

Багато з них воювали під вигаданими іменами, оскільки на батьківщині за умов сталінського режиму їх очікували переслідування за перебування у полоні, що прирівнювалося до зради. Наведу один з прикладів. У нацистському концентраційному таборі Бухенвальд діяла одна з найсильніших підпільних організацій в'язнів. У складі 56 бойових груп перебувало 1176 бійців. Це угруповання очолювали генерали Д. Карбишев, І. Скугарьов, майор С.Ткаченко, офіцери А. Пірогов, М. Козловський. Такі підпільні організації з опору нацистам активно діяли також у Заксенгаузені, Дахау, Маутгаузені, Равенсбрюку та інших концентраційних таборах на території Німеччини. Так, у Маутгаузені 3 лютого 1945 року тут спалахнуло повстання в'язнів. Щоб прокласти шлях на волю, сотні полонених своїми тілами забезпечили прохід через колючий дріт огорожі й загинули. До такої самопожертви вдалися киянин Михайла Рибчинський, луганчанин Миколо Цимкало тощо. Взявши штурмом табірні приміщення, 600 ув'язнених вирвалися на волю. На їхні пошуки нацисти кинули значні сили, врятуватися вдалося небагатьом втікачам.

На території Франції нацисти створили 50 концентраційних таборів, у яких перебували 60 – 70 тисяч радянських громадян. Серед учасників опору нацизму нараховувалося понад п'ять тисяч наших співвітчизників. Особливо активно група підпільників діяла в таборі Бомон під керівництвом уродженця Вінниці лейтенанта Василя Порика. Бійці його табірного партизанського загону знищили

Національний герой Франції Василь ПОРИК

понад 300 нацистських окупантів, пустили під укіс 11 залізничних ешелонів. У липні 1944 року офіцер потрапив до рук гітлерівців, які після жорстоких тортур стратили його. Франція проголосила відважного українця Василя Порика своїм Національним героєм.

РЕКОРДИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ

За мужність, виявлену в боях Червоної армії проти нацистської Німеччини, 2,5 млн українців були нагороджені медалями та орденами. 2070 з них — удостоєні звання Героя Радянського Союзу, 32 — двічі, а Іван Кожедуб — тричі. Під кінець німецько-радянської війни він здійснив 326 бойових вилетів і довів рахунок збитих літаків ворога до 60. Іван Кожедуб — український повітряний ас, який був визнаний найрезультативнішим серед льотчиків — винищувачів авіації союзних військ в ході Другої світової війни.

Своєрідний рекорд цієї війни установив син українського народу лейтенант Олександр Горовець. На Курській дузі він вступив у бій з 20 бомбардувальниками і збив в його ході 9 літаків противника, посмертно був удостоєний звання Героя Радянського Союзу.

Ще одним унікальним надбанням радянських воїнів стало застосування таранів як останньої зброї героїв. Її жодного разу ніхто з представників інших армій-учасниць Другої світової не використовував. Уже з початку німецько-радянської війни льотчики Червоної армії взяли на озброєння повітряний таран, який вперше застосував штабс-капітан Петро Нестеров у Першу світову війну. Понад 600 разів радянські військові пілоти таранили літаки нацистської Німеччини.

ІВАН КОЖЕДУБ УКРАЇНСЬКИЙ ПОВІТРЯНИЙ АС БУВ ВИЗНАНИЙ НАЙРЕЗУЛЬТАТИВНІШИМ СЕРЕД ЛЬОТЧИКІВ — ВИНИЩУВАЧІВ АВІАЦІЇ СОЮЗНИХ ВІЙСЬК В ХОДІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Наносили таранні удари й радянські танкісти. Лише під час Курської битви вони у такий спосіб знищили понад 50 нацистських танків та самохідних гармат. А рекордсменом танкової таранної справи став Герой Радянського Союзу капітан О. Босов, який вивів з ладу чотири броньовані машини ворога.

Гасло «Пам'ятаємо. Перемагаємо», під яким ми відзначаємо 70-ту річницю Перемоги над нацизмом, зобов'язує нас пам'ятати про подвиги її творців, всіх учасників руху опору гітлерівської Німеччини. Ця пам'ять зробить нас сильнішими і стане запорукою нової Перемоги сьогодні.

Володимир ЧІКАЛІН, «Народна армія»

ДОВІДКА «НА»

27 радянських льотчиків-винищувачів, які були удостоєні тричі й двічі звання Героїв, збили в роки війни 1044 літаки ворога. І хоча такі повітряні аси складали три відсотки від загальної чисельності військових пілотів, на їхньому рахунку було до 30 відсотків знищених літаків люфтваффе. Серед нацистських льотчиків найрезультативнішим вважають Еріха Хартмана, який у 825 повітряних боях збив 352 літаки, з них 345 — радянських.

ВІХИ ІСТОРІЇ

ТРАВЕНЬ 1945 РОКУ ОЧИМА СУЧАСНИХ НАУКОВЦІВ

Чим далі відходять в історію події Другої світової війни, тим більше зростає інтерес до них у суспільстві. Прикладом того є проведення міжнародної наукової конференції на тему: «Травень 1945 року у науковому дискурсі, національній свідомості та історичній пам'яті» в Національному університеті оборони України імені Івана Черняховського.

У цьому заході взяли участь дослідники воєнної історії з провідних навчальних закладів, архівної та музейної справи України, ветерани війни. Учасники конференції порушили актуальні проблеми дослідження внеску українського народу в перемогу над нацизмом у Другій світовій війні, відтворення його національної свідомості та історичної пам'яті.

У своїх доповідях вони відтворили маловідомі сторінки Другої світової війни, внесок українського народу в перемогу над нацизмом, розкрили витоки жертовності, героїзму і мужності на полях минулих битв, навели приклади і факти цього. Так, 2,5 млн наших громадян було мобілізовано до Червоної армії, близько 1 млн осіб добровільно вступили до лав народного ополчення, понад 2 млн працювали на будівництві оборонних споруд. Територія нашої держави стала полігоном жорстокого протистояння воюючих сил. Битва на українських землях тривала 1225 днів і ночей з червня 1941 до осені 1944 року. Тут було проведено 9 оборонних і 29 наступальних операцій. На визволенні України від нацистів зосереджувалося майже половина сил Червоної армії. Чотири фронти, які вели бої на території республіки, дістали назву Українських. За роки війни 2,5 млн уродженців України були нагороджені орденами і медалями, 2072 — стали Героями Радянського Союзу. Серед них — 52 випускники артилерійського училища, на території якого розміщується Національний університет оборони.

Як наголошували промовці, важливим чинником збройного протистояння нацистам став рух Опору, який включав партизанські загони та підпільні групи. Народні месники стали серйозною перешкодою на шляху реалізації планів нацистів щодо «освоєння простору на Сході». У строкатій палітрі руху Опору особливе місце посіла Організація українських націоналістів (ОУН), яка закликала до самооборони як єдиного шляху збереження й захисту українського народу. В результаті об'єднання окремих відділів Української самооборони в жовтні 1942 року була створена Українська повстанська армія (УПА), яка повела боротьбу як проти нацистських окупантів, так проти прихильників радянського режиму.

На конференції також йшлося про важливість створення безцензурної і правдивої історії щодо внеску українців у перемогу над нацизмом. Вперше об'єднаними зусиллями військових і цивільних фахівців була підготовлена і вийшла друком монографія «Стратегічні та фронтові операції на території України у 1941- 1944 роках».

Володимир ЧІКАЛІН, «Народна армія»

Народна армія
7 травня 2015 року

ПОКОЛІННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ

ДОРОГУ ДОДОМУ ПОКАЗАЛО КОЛЕСО

Олександр ДРАПЕЙ (ліворуч) та Іван НЕЧАЄВ

У вересні 1940 року з села Саварка, що на Київщині, на возі виїхали три товариші — два Сашка і Степан. Вони прямували до військкомату, щоб стати бійцями Червоної армії. Дорогою до Києва у воза відвалилося переднє колесо і покотилося в бік Саварки. Тоді хлопці в цьому нічого особливого не побачили. Полагодили воза та поїхали до міста…

Той життєвий фрагмент ветеран Другої світової війни Олександр Олександрович Драпей, який був одним із тих хлопців, пригадав невипадково. Але про це згодом. Службу у війську він розпочав у Латвійській РСР. Там і зустрів початок війни.

22 червня о 14 годині його підрозділ підняли за тривогою. Розвідка повідомила, що за 25 кілометрів висадився німецький десант у кілька сотень вояків. Тоді наші піхотинці вийшли у визначений район і вступили в бій із фашистами. Червоноармійцям навіть вдалося полонити близько десяти з них…

— Трохи згодом під час одного з ворожих обстрілів я заскочив у бліндаж, але ноги залишилися назовні. Після розриву міни мене врятував приклад гвинтівки, куди влучив великий уламок, а кілька невеликих посікли ноги. Після двох тижнів лікування у медсанбаті я знову рвався на фронт, — розповів Олександр Драпей.

…14 квітня 1945 року Олександр Драпей став одним із учасників зустрічі на Ельбі з військами союзників. Він пригадав, що підійшов до нього американець та запитав українською: «Звідки ти?» Олександр відповів, що з-під Києва. Під час розмови з'ясувалося, що батько нового знайомого родом із Полтавщини, тому він знав українську, вивченню якої батько американця приділяв особливу увагу. Тоді союзники зробили спільне фото…

НАШОМУ ГЕРОЮ АЖ ДО 1946 РОКУ ДОВЕЛОСЯ ЗНИЩУВАТИ ФАШИСТІВ У ГОРАХ, ТОМУ Й АВСТРІЮ ПРОЙШОВ УЗДОВЖ ТА ВПОПЕРЕК

Перемогу Олександр Драпей зустрів у Чехословаччині. Цю країну довелося звільняти від фашизму теж із важкими боями й чималими втратами. На той момент в країні залишалося 350 тисяч німецьких військ. Чимало гітлерівців намагалися вціліти, ховаючись в Альпах. Нашому герою аж до 1946 року довелося знищувати фашистів у горах, тому й Австрію пройшов уздовж та впоперек.

Невдовзі після перемоги Олександр зустрівся з Сашком та Степаном, з якими їхав на возі до військкомату в 1940-му. Вони згадали той день та зрозуміли, що це був знак, що всі вони повернуться з війни.

Ігор ПАРУБСЬКИЙ, «Народна армія»

ЗІРКА НА ЧЕСТЬ ІВАНА НЕЧАЄВА

На мундирі Івана Нечаєва багато військових нагород та відзнак. Зокрема, блищать сьогодні на травневому сонці ордени Вітчизняної війни I та II ступеня, орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу». Він — почесний робітник і ветеран космічної галузі України. Сьогодні на небосхилі сяє зірка, названа на його честь, як уже сімдесят років сяє слава про його героїчне минуле…

— Пам'ятаю, як ми йшли на війну і співали пісню «Идет война народная». Люди на вулицях зупинялися й плакали, проводжаючи нас поглядом. Тоді ми не знали, яка доля чекає нас. Кого в останню путь проводжають, а кого — назустріч великій перемозі, — згадує ветеран.

Іван Федорович пішов на війну відразу по закінченні школи. Служив у зенітному підрозділі. Батарея, якою він керував, збила 25 літаків противника. Обороняв Сталінград, брав участь у бойових діях на Курській дузі, визволяв Правобережну Україну, Польщу, штурмував Берлін.

— Якщо ви мене запитаєте, що найціннішим було для мене під час війни, я відповім — справжня чоловіча дружба, — говорить Іван Нечаєв. — Був у мене один щасливий артилерійський розрахунок з восьми солдатів різних національностей — якута, єврея, трьох росіян та трьох українців. Хлопців вважали щасливчиками, адже вони пройшли всю війну без жодного поранення й подряпини. Так рідко буває на війні. Пам'ятаю, коли ми стримували німецьку піхоту при визволенні Новограда-Волинського, хлопці збили рідкісний німецький розвідувальний літак, який повертався з тилу наших військ з цінними даними. Хлопців відзначили. Я думаю, що саме неймовірне прагнення перемоги звело нас, а секретом виживання були рятівна сила братерства, відданість Батьківщині та жага до життя.

Найяскравішим спогадом часів війни Іван Федорович вважає саме день довгоочікуваної перемоги.

— Я пам'ятаю цей день, як учора. Наша радість була безмежною! Всі кричали, обіймалися, адже нарешті ми вибороли перемогу для своєї Батьківщини! Це було справжнє щастя! Це й досі справжнє щастя для мене!

Тетяна МОРОЗ, «Народна армія»

СПОГАДИ ВЕТЕРАНА

«9 ТРАВНЯ Я ЗУСТРІВ У НЕБІ НАД БЕРЛІНОМ»

Весна 1945 року привнесла в життя моїх бойових побратимів — льотчиків гвардійського 106-го винищувального авіаційного полку — особливу радість. Ми пишалися тим, що нам теж випало відповідальне завдання брати участь у Берлінській операції.

Напередодні штурму Берліна до нашого полку прибув командир дивізії гвардії полковник Олександр Осадчий. Він зібрав льотний склад, ознайомив з бойовою обстановкою. Потім Олександр Петрович зачитав наказ командувача 2-ї повітряної армії, яка входила до складу військ 1-го Українського фронту, про початок наступу на столицю фашистської Німеччини. Ми були дуже здивовані оприлюдненою інформацією. Адже ніколи ще раніше не бувало такого, щоб начальство доводило до підлеглих дату проведення операції. Цю новину ми розцінили так: наше вище керівництво було впевнене в успіху її проведення.

16 квітня 1945 року вранці залп з декількох десятків тисяч гармат і мінометів сповістив про початок Берлінської операції. Війська 1-го Українського фронту після потужної артилерійської і авіаційної підготовки під прикриттям щільної димової завіси перейшли в наступ. Наша авіація, виконавши першу частину завдання, перенесла удари в глибину оборони ворога. Події на театрі фронту розвивалися настільки швидко, що належало бути особливо уважним, аби не влучити у своїх.

Групи винищувачів одна за другою вирулювали на старт і злітали в небо з-під розгорнутого полотнища нашого полку. Кожного з нас охопило почуття гордості: ми над Берліном!

З того дня наші винищувачі регулярно з'являлися над столицею ворога. Дивлячись з неба, ми думали: нарешті прийшла розплата за розбій, здійснений фашистами в багатьох країнах Європи. Розплата неминуча. Наша перемога вже близька. У ті дні наші серця були сповнені великого почуття гордості за нашу Батьківщину, наш славний народ і його героїчну армію.

Запам'яталася подія, що сталася 25 квітня. Ми з лейтенантом Ярошенком вилетіли на розвідку в район Дрездена. Побачили, як на землі наші піхотинці зустрічалися і обнімалися з американськими солдатами. Несподівано в небі з'явився незнайомий літак. У першу мить я сприйняв його за фашистський «ФБ-189» і зробив маневр, аби зайти йому у хвіст. Той пілот закрутив глибокий віраж, аби не потрапити під мій приціл. Саме в цю мить ми одночасно визначили приналежність кожного, привітали один одного покачуванням з крила на крило і мирно розійшлися. Це була символічна зустріч у небі представників радянської і американської армій.

НАШІ ВИНИЩУВАЧІ РЕГУЛЯРНО З'ЯВЛЯЛИСЯ НАД СТОЛИЦЕЮ ВОРОГА. ДИВЛЯЧИСЬ З НЕБА, МИ ДУМАЛИ: НАРЕШТІ ПРИЙШЛА РОЗПЛАТА ЗА РОЗБІЙ, ЗДІЙСНЕНИЙ ФАШИСТАМИ В БАГАТЬОХ КРАЇНАХ ЄВРОПИ. РОЗПЛАТА НЕМИНУЧА. НАША ПЕРЕМОГА ВЖЕ БЛИЗЬКА

Наш полк пройшов повітряний шлях від Сталінграда до Берліна, брав участь у битві за Дніпро, Львівсько-Сандомирській, Вісло-Одерській, Берлінській операціях, здійснив за роки війни 8370 бойових вилетів, ми збили у повітряних боях 299 і підбили 71 літак ворога. 12 льотчиків полку були удостоєні звання Героя Радянського Союзу, а наш командир Михайло Кузнецов став двічі Героєм. Я зробив свій внесок у цю полкову скарбницю бойової слави: здійснив 375 вилетів, із них 170 — для розвідування військ і військових об'єктів у тилу ворога. У повітряних боях знищив вісім літаків ворога. Був нагороджений орденами Леніна, Червоного Прапора, орденами Вітчизняної війни I і II ступенів, орденом Олександра Невського, двома орденами Червоної Зірки та багатьма медалями. У червні 1945 року мені присвоїли звання Героя Радянського Союзу.

20 травня 1945 року начальник штабу полку гвардії підполковник О. Криштапович викликав мене і гвардії лейтенанта М. Беспалова на командний пункт і сказав: «Збирайтеся, поїдете до Дрездена для підготовки до участі в параді на честь перемоги на Красній площі в Москві».

До столиці СРСР ми прибули на початку червня 1945 року і розпочали підготовку у складі зведеного полку від військ 1-го Українського фронту. Керував нею генерал-майор Г. Бакланов, якого ми називали «Багратіоном» за те, що він був схожий на героя Вітчизняної війни 1812 року. Він високо оцінив підготовку до параду батальйону льотчиків — представників 1-го Українського фронту.

І ось настав цей незабутній день 24 червня 1945 року, коли відбувся Парад Перемоги. Карбуючи крок, у парадному розрахунку пройшли льотчики нашої уславленої 2-ї армії. Серед них були Герої Радянського Союзу М. Скоромохов, Г. Сівков, М. Павлов, М. Кузнецов, В. Попков, Г. Беєвський тощо.

Найбільш хвилюючим був момент, коли спеціально створений батальйон з 200 бійців виніс 200 прапорів розбитих нацистських дивізій, які жбурнули на бруківку Красної площі.

Іван СЕЛІФОНОВ, Герой Радянського Союзу, учасник Параду Перемоги, генерал-майор авіації у відставці, Київ

З РОЗПОВІДЕЙ ОЧЕВИДЦІВ

НЕ ВСІ ДОЖИЛИ ДО ПЕРЕМОГИ

Іван Маслов на війну пішов після закінчення артилерійського військового училища влітку 1944 року. Воював у складі 1-го Українського фронту. За його словами, найважчою для його підрозділу була Берлінська операція.

Він пригадав, що 24 квітня його підрозділ з боями підійшов до передмістя Берліна. Після форсування каналу в місті розпочалися запеклі вуличні бої. Всі відчували, що перемога вже не за горами. Але кожний день, що її наближав, забирав життя багатьох наших солдатів. Іван Іванович пригадав 7 травня переможного 1945 року. Того дня їх атакували три фашистські літаки. Біля Івана Івановича стояв санінструктор Дітков. За кілька десятків метрів від них у сараї зайняла позицію батарея 165-мм мінометів на «студебекерах» його однокашника по училищу. Одна з бомб, яку скинули ворожі літаки, влучила прямісенько в той сарай. Батарея була повністю знищена. Його товариші не дожили до перемоги одну добу.

8 травня для артилеристів був звичайним фронтовим днем. Наші війська наступали до настання темноти. Підрозділ Івана Маслова займав новий бойовий порядок… А зранку вся земля була всіяна листівками: «...фашистська Німеччина капітулювала».

На Батьківщину Іван Іванович повернувся лише в березні 1946 року, коли його дивізію перекинули до Фастова на Київщині. У війську він ще служив до 1968 року.

Сьогодні ветерану дуже сумно бачити знайомі міста Донбасу у вогні. Після війни він зустрів там свою кохану і відтоді кожного року їздив туди у відпустку. Він дуже сумує через те, що і нинішнє покоління українців дізнається про війну не з розповідей. І бажає, щоб наш народ жив у мирі та злагоді у процвітаючій Україні.

Ігор ПАРУБСЬКИЙ, «Народна армія»

ОБЛИЧЧЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ

«НАШ КОМАНДИР НА МОЇХ ОЧАХ ІЗ ТЕМНОВОЛОСОГО МОЛОДОГО ЧОЛОВІКА ПЕРЕТВОРИВСЯ НА СИВОЧОЛОГО...»

Михайло Семенович Зайцев під час війни був зв'язківцем. У складі 42-ї бригади визволяв Полтаву, у сорокаградусний мороз проривався до Ленінграда, воював під Прохоровкою. Роки минають, а спогади про війну живуть…

«Перемогу я зустрів у Берліні, в розбитій будівлі нашого штабу. Весь час нас бомбила авіація, аж раптом — довгоочікувана мить: тиша і небо синє-синє, світле таке і не чути ні звука. Пам'ятаю, поруч був зоопарк, там, як ніби нічого не сталося, ходили білі лебеді. Така собі мирна картина... Але скільки тому передувало горя, страшно навіть згадувати...

Якось командир взяв мене із собою на спостережний пункт налагоджувати зв'язок, коли на нас налетіли «стерв'ятники». Ми бачили, як гинуть наші бійці, розуміли, що жити нам залишилось лічені хвилини, але варту свою не залишили і дивом врятувались. Дивлюся я на нашого командира дивізіону, а він на очах із темноволосого молодого чоловіка перетворився на сивочолого. І таке бувало…

Але найстрашнішим епізодом свого воєнного життя вважаю форсування Вісли. Я й досі бачу всі ці події уві сні. Ми мали зайняти плацдарм на правому березі річки. У човні нас було десятеро. Почалось бомбардування. В човен влучив снаряд. Уявіть: ніч, від снарядів закипає вода, багато крові, загиблих. Я намагався пірнати щоразу, коли летів снаряд. І мені пощастило вціліти... На жаль, лише одному з тих, хто сідав у човен на тому березі.

Зараз мені б так хотілося зустрітися зі своїми однополчанами, поговорити, пригадати все, що нам судилося пережити разом, викурити одну цигарку на п'ятьох, як колись, посміятися.

«ЩОРОКУ 9 ТРАВНЯ Я ОДЯГАЮ ВСІ СВОЇ НАГОРОДИ, ВИХОДЖУ НА ВУЛИЦЮ, ЗІ СЛЬОЗАМИ НА ОЧАХ СПІВАЮ ВОЄННІ ПІСНІ. СВЯТО ПЕРЕМОГИ ДЛЯ МЕНЕ НАЗАВЖДИ ЗАЛИШИТЬСЯ ОСОБЛИВИМ!»

Але життя розкидало нас по всьому світу, з жодним із однополчан після перемоги шляхи так і не перетнулися…

Був у мене друг туркмен Курбан Курбан Більгільди. Так він мені завжди казав: «Я прошу тебе, якщо мене покалічать, відвези до дружини Маржі, вона мене доглядатиме. У мене троє дітей». А я йому: «Ми ще з тобою після війни зустрінемося, пограюся з твоїми бурунчуками (діти туркменською — **Авт.**)».

Ми разом дійшли до Берліна, поїхали подивитися на рейхстаг, аж раптом — ворожа кулеметна черга й друга мого не стало… З його Маржі ми так і не зустрілися, але довго листувалися. Чим міг, я його родині допомагав.

Сьогодні я радію життю, попри все те, що довелось пережити. Моє багатство — моя родина: дружина, двоє синів, сім онуків та п'ятеро правнуків. Заради них я воював і виборював мир на рідній землі. Щороку 9 травня я одягаю всі свої нагороди, виходжу на вулицю, зі сльозами на очах співаю воєнні пісні. Свято Перемоги для мене назавжди залишиться особливим!»

Тетяна МОРОЗ, «Народна армія»

ЖИТТЯ, ОБПАЛЕНЕ ВІЙНОЮ

НАЙДОРОЖЧИЙ ОРДЕН ОДЕСЬКОГО ДЕСАНТНИКА №1

Цей знімок було зроблено 10 квітня минулого року біля Одеського національного академічного театру опери й балету. На ньому — генерал-лейтенант у відставці, кавалер трьох орденів Червоної Зірки та Червоного Прапора Лев Миколайович Горєлов. Того дня він прийшов на це значуще для одеситів місце, аби відзначити 70-ту річницю визволення Південної Пальміри від фашистських загарбників.

Генерал-лейтенант у відставці Лев ГОРЄЛОВ

Цього року на святкуванні Великої Перемоги Лев Миколайович знову зустрінеться з бойовими товаришами та згадає буремні воєнні роки. В колі друзів-однополчан він, почесний громадянин міста-героя Одеса, її десантник №1, радітиме миру і весні.

Життя його не пестило, а било, випробовувало, жорстко вчило перемагати біль і, стиснувши кулаки, досягати своєї мети.

Фронтовий шлях Горєлова розпочався 1943 року. Він був командиром автоматної роти 357-го полку 114-ї гвардійської стрілецької дивізії. В складі 2-го та 3-го Українських фронтів визволяв Австрію, Угорщину, а про закінчення війни дізнався на визволеній землі Чехословаччини.

— Війна — це важке випробування. І я був лише одним з тих, кому судилося витримати його. Звісно, я пишаюся тим, що у важкі для країни часи був в єдиному строю захисників Вітчизни, які відстояли її свободу й незалежність та визволили країни Європи від фашизму. Це був мій, мого покоління обов'язок, — ділиться думками фронтовик.

Про те, як виконував свій обов'язок Лев Горєлов, свідчать численні ордени й медалі, що сяють на його генеральському мундирі. Але, за словами самого почесного громадянина міста-героя Одеса, найдорожчим в житті є орден Червоної Зірки, отриманий в Угорщині з рук одесита — маршала Радянського Союзу Родіона Малиновського.

НА СПЕЦІАЛЬНОМУ ЗАСІДАННІ ПОЛІТБЮРО ЦК КПРС, КОЛИ РОЗГЛЯДАЛОСЯ ПИТАННЯ ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВВЕДЕННЯ РАДЯНСЬКИХ ВІЙСЬК ДО АФГАНІСТАНУ, ЛЕВ ГОРЄЛОВ НЕ ПОБОЯВСЯ ВІДВЕРТО СКАЗАТИ РАДЯНСЬКОМУ КЕРІВНИКОВІ ЛЕОНІДУ БРЕЖНЄВУ, ЩО ЦЬОГО РОБИТИ НЕ ВАРТО

Полку, в якому служив комроти Горєлов, необхідно було здійснити форсування річки Раба та прорвати оборонні позиції ворога. Радянські війська вирішили завдати удар з ходу, але його відбила артилерія противника. Тоді командувач фронту маршал Малиновський вирішив здійснити маневр. Це завдання було доручено виконувати автоматникам Горєлова. Опівночі на 10 плавучих машинах американського виробництва його бійці переправилися на інший берег річки. Заставши противника зненацька, «горєловці» знищили його мінометно-артилерійську батарею та командний пункт батальйону, захопили висоту та зайняли оборону, чим відрізали всі шляхи для підходу резерву ворога.

Завдяки цьому вдалому й сміливому маневру вже на світанку в наступ пішли й інші підрозділи полку. В такий спосіб і було здійснено форсування річки Раба. За цей рішучий рейд у тил ворога командувач фронту особисто вручив Леву Горєлову орден Червоної Зірки.

В подальшому Лев Миколайович заслужено отримав ще багато високих нагород. Бився за Відень, Будапешт та Брно. Тривалий час командував 7-ю повітрянодесантною дивізією. З 1975-го по 1979 рік обіймав посаду головного радянського радника військово-дипломатичної місії в Афганістані. На спеціальному засіданні Політбюро ЦК КПРС, коли розглядалося питання щодо доцільності введення радянських військ до цієї країни, Лев Горєлов не побоявся відверто сказати радянському керівникові Леоніду Брежнєву, що цього робити не варто.

На жаль, тоді, в 1979-му, генерала Горєлова не почули. Невдовзі за сумлінну службу в Афганістані він був нагороджений орденом Червоного Прапора, а згодом направлений служити заступником командувача Одеського військового округу. З цієї посади він і звільнився в запас у 1984 році, присвятивши служінню Вітчизні 44 роки життя. Служив на благо Вітчизни та заради миру на землі!

В'ячеслав ДІОРДІЄВ, Одеса.
Фото Олександра ШЕПЕЛЄВА

УКРАЇНЦІ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

«МИ ПЕРШИМИ ПРИЙНЯЛИ УДАР ЗАГАРБНИКІВ»

22 червня 1941 року солдати вермахту переходять кордон і просуваються вглиб України. Жителі прикордонних сіл, зрозумівши, що це початок війни, охоплені панікою, але все ж сподіваються, що незабаром ворога відкинуть туди, звідки він прийшов. Адже в непереможності Червоної армії в радянських громадян не було жодних сумнівів.

Тим часом «непереможна і легендарна», деморалізована сталінськими репресіями, позбавлена грамотних командирів, які скінчили свої життя в катівнях НКВС, погано озброєна і екіпірована, намагається чинити ворогу опір. Та сили були надто нерівні…

Сьогодні усі ми знаємо правду про трагічний 1941-й рік. Зокрема, про те, чому Червона армія змушена була відступати, зазнаючи величезних втрат. Але прочитаймо короткі записи гітлерівського генерала Фрідріха Гальдера — колишнього начальника Генерального штабу сухопутних військ вермахту, які він зробив надвечір 22 червня 1941 року в своєму щоденнику.

«Наступ наших військ виявився для противника цілковитою несподіванкою. Прикордонні мости через Буг та інші річки захоплені без єдиного пострілу. Частини радянських військ, атаковані нами, не знають, як їм діяти. Командування ВПС повідомляє, що за сьогоднішній день знищено 850 літаків противника. Якщо справи підуть так і далі, то незабаром будемо під Москвою…».

Мені можуть заперечити, мовляв, якщо СРСР як держава виявився таким безпорадним у перші дні війни, то хто ж тоді стримував ворога? Відповідь очевидна — прості червоноармійці. Саме вони, озброєні старими трьохлінійками часів Першої світової війни, протистояли потужному ворогу. Ціною сотень тисяч таких людських життів просування нацистських окупантів вглиб Радянського Союзу пішло за іншим сценарієм. Але влітку 1942 року Україна все ж опинилася під гітлерівським чоботом.

Настали жахливі для українців часи: фашисти влаштували жахливий терор проти мирного населення. Не «сипатиму» цифрами, які це підтверджують, а нагадаю лише, що вони спалили разом з мешканцями 250 сіл. У 230 концтаборах, а також в інших місцях масового знищення людей від рук нацистів загинуло 5,5 мільйона людей. З майже 2,8 мільйона громадян Радянського Союзу, яких гітлерівці вивезли до Німеччини для роботи на промислових підприємствах і в сільському господарстві, близько 2,4 мільйона були з України. Втрати українського народу, за підрахунками експертів ООН, у тій війні становлять понад 40 відсотків від загальних втрат СРСР.

Ось таку ціну заплатила Україна за «далекоглядну і мудру політику товариша Сталіна», який незадовго до війни тісно співпрацював із Гітлером, проводячи навіть спільні військові паради.

ПРАВДА ПРО ТУ ВІЙНУ

Напередодні кожної річниці Перемоги в Росії здіймається чергова хвиля істерії: історики, військові експерти, політики, відставні генерали-політпрацівники і просто звичайні пройдисвіти із завзяттям вкотре переказують старі міфи про непереможність російського народу, неперевершених радянських полководців. Правда, при цьому не пояснюють пересічному росіянину, як взимку 1941-го гітлерівські дивізії опинилися під Москвою…

НАПЕРЕДОДНІ КОЖНОЇ РІЧНИЦІ ПЕРЕМОГИ В РОСІЇ ЗДІЙМАЄТЬСЯ ЧЕРГОВА ХВИЛЯ ІСТЕРІЇ: ІСТОРИКИ, ВІЙСЬКОВІ ЕКСПЕРТИ, ПОЛІТИКИ, ВІДСТАВНІ ГЕНЕРАЛИ-ПОЛІТПРАЦІВНИКИ І ПРОСТО ЗВИЧАЙНІ ПРОЙДИСВІТИ ІЗ ЗАВЗЯТТЯМ ВКОТРЕ ПЕРЕКАЗУЮТЬ СТАРІ МІФИ ПРО НЕПЕРЕМОЖНІСТЬ РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ, НЕПЕРЕВЕРШЕНИХ РАДЯНСЬКИХ ПОЛКОВОДЦІВ. ПРАВДА, ПРИ ЦЬОМУ НЕ ПОЯСНЮЮТЬ ПЕРЕСІЧНОМУ РОСІЯНИНУ, ЯК ВЗИМКУ 1941-ГО ГІТЛЕРІВСЬКІ ДИВІЗІЇ ОПИНИЛИСЯ ПІД МОСКВОЮ…

— Я був на тій війні рядовим, але якщо хтось вважає, що з солдатського окопу багато не побачиш, то він дуже помиляється. Я достеменно знаю, що українців у нашій роті було близько 95 відсотків, — згадує ті часи ветеран Другої світової війни Михайло Мороз.

Михайла Микитовича, як і решту земляків-односельчан, мобілізували до армії навесні 1944-го, після визволення його села. Як підрозділи комплектувалися особовим складом і як вони воювали, дуже яскраво розповів відомий український письменник Анатолій Дімаров:

«Погнали нас на ворожі кулемети… з половинками цеглинок! То другий геноцид проти українців був. Ми були неекіпіровані, неозброєні. Нас гнали цілий день по морозі лютому й пригнали в містечко, зруйноване дощенту. Видали ті половинки цеглин, показали велетенську водойму, скуту кригою, і сказали чекати сигналу ракети. А коли вона злетить, дружно висипати на кригу й бігти на ворога, який засів на протилежному боці за міцною огорожею, й… вибивати його звідти напівцеглинами. А він хай думає, що то… гранати. Назад повернути ніхто не міг, бо нам показали добре обладнані шанці, у яких через кожні три кроки сиділи смершівці з націленими нам у спину кулеметами. Мене врятувало лише те, що я вже порох нюхав і біг не в першому ряду, а у п'ятому. Ми добігли за метрів сто від тієї огорожі, фашисти нас підпустили… І як сипонули з кулеметів кинджальним вогнем! Хлопці переді мною падали, як підкошені, я теж впав і лежав… Мене санітари так і підібрали: з намертво затиснутою цеглиною у руках».

Неподинокими були випадки, коли до війська призивали й тих, кому не виповнилося 18 років. Лауреат Шевченківської премії письменник Олексій Дмитренко, який, пишучи книгу «Долина смерті», багато спілкувався з колишніми фронтовиками, розповідав: «На фронт забирали і 16–17-літніх, а інколи і 15-літніх. Вся інформація про це зберігається в російських архівах, які ще не скоро відкриються для громадськості. Але відомо, що зі звільненням окупованих територій польові військові комісаріати призвали десятки тисяч підлітків, яких відразу, інколи навіть не переодягнувши як слід, відправляли на фронт. Отака вона — правда про ту війну».

«БЕЗ УКРАЇНЦІВ БУЛО Б СУТУЖНО…»

Ці слова сказані, як згадував у своїх мемуарах Микита Хрущов, генералом Миколою Ватутіним — командувачем 1-го Українського фронту. А він знав, що казав: його війська, просуваючись вглиб України, зазнали величезних втрат. Особливо катастрофічними вони були при форсуванні Дніпра. Тож поповнювалися війська місцевим населенням.

Звернувшись до радянських джерел дізнаємось, що «у складі 1-го Українського фронту українці становили від 60 до 80 відсотків, а в арміях 2-го і 3-го Українських фронтів, які воювали за межами України, їх було понад половину. Впродовж 1943 – 1945 років червоноармійцями стали близько 4,5 мільйона жителів Української РСР».

Безперебільшення внесок українського народу в перемогу над фашизмом є величезним.

Це Україна дала колишній радянській імперії славетних воєначальників Семена Тимошенка, Михайла Кирпоноса, Андрія Єременка, Родіона Малиновського, Івана Черняховського, Павла Рибалка, Кирила Москаленка, Дмитра Лелюшенка, Андрія Гречка тощо.

Близько 2,5 мільйона українців нагороджено орденами і медалями, а 2 072 з них були удостоєні звання Героя Радянського Союзу, 32 стали двічі Героями. Тричі Героєм Радянського Союзу став легендарний льотчик-винищувач Іван Кожедуб.

Із чотирьох повних кавалерів ордена Слави і одночасно Героїв Радянського Союзу — двоє українців: льотчик штурмового авіаційного полку Іван Драченко і морський піхотинець Павло Дубинда. За два роки війни 980 тисяч воїнів були нагороджені орденом Слави III ступеня, майже 46 тисяч — орденом Слави II ступеня, 2631 — стали повними кавалерами ордена Слави. Маршали Родіон Малиновський і Семен Тимошенко серед 11 радянських полководців нагороджені вищим військовим орденом СРСР «Перемога».

ЗАМІСТЬ ЕПІЛОГУ

Нам, українцям, непотрібне чиєсь визнання подвигу українського народу у Другій світовій війні. Ми знаємо, хто захищав Київ, Харків, Москву і Ленінград. Нам добре відомо, хто форсував Дніпро, від чиєї крові його вода ставала червоною. Нам не забути тих, хто залишив свої автографи на стінах рейхстагу. Це радянські солдати — сини всіх народів СРСР. І серед них були мільйони українців.

Сергій ЗЯТЬЄВ,
«Народна армія»

РОЗМОВА З БАБУСЕЮ

ДИТЯЧІ СПОГАДИ ПРО ВІЙНУ

Сьогодні Україна веде війну проти окупантів. Гинуть наші солдати та мирне населення. Тисячі скалічених життів. А найстрашніше дітям, які змушені звикати до обстрілів, життя у підвалах, окупантів та смерті. Немає сумніву, що в їхній пам'яті назавжди залишаться спогади про цю війну.

Таке ж відчували діти під час Другої світової війни. Їхні батьки йшли на фронт. Про ті страшні часи мені розповіла бабуся, дитинство якої обпалила найстрашніша війна. Перший день окупації рідної Жмеринки (17 липня 1941 року) вона пам'ятає, ніби це було вчора. Адже це місто — один із головних залізничних вузлів, який сполучав «чотири сторони світу», як говорили самі мешканці.

— Сліпуче, яскраве світло згори, оглушливий звук вибуху, коливання землі і розбитий посуд… Моя мати завмерла від несподіванки, тримаючи щойно наповнене водою горнятко. Підхопивши мене на руки, спустилася в підвал. Там, тремтячи від страху, на бочках сиділи дорослі й діти, — розповідає бабуся.

Довгі три роки довелося жити під владою гітлерівських окупантів. Як пояснити дитині, чому від батька, який пішов на фронт, так довго немає жодної звістки? Куди раптом зникла вся сусідська родина, з дітьми якої ще вчора бавилися на вулиці?

Здавалося б, сум тільки для дорослих. Діти — вони ж просто зобов'язані бути безтурботними. Але у війну діти вмить подорослішали, коли побачили тіла своїх однолітків, лежачими після нальоту з відкритими, сповненими жаху очима. Їхнє життя перетворилося на боротьбу за виживання. Щодня, пригадує бабуся, вони запитували себе, чим вони завинили. За що били їх гітлерівці, коли дитині не вистачало сили зняти чобіт з його ноги. Чи вона брала залишки їжі з його столу? За що? Складно було зрозуміти. Був тільки страх. Хотілося тиші, а не ревіння літаків, тріскотіння палаючих вагонів, цистерн, хотілося чути рідну мову. Та вони навчилися терпіти, бо вірили в перемогу!

Тоді звичайний похід за водою міг стати останнім. Найкращою розвагою для фашистських вояків було поцілити в наповнені відра. Коли вони влучали у відро, діти чи дорослі щодуху бігли, аби донести додому хоч кілька літрів води. А їм услід лунав дикий регіт істот в людській подобі. Цей регіт викликав суміш образи, страху та ненависті. І саме ненависть додавала сил, надію та віру в те, що брати та батьки переможуть.

…Настав довгоочікуваний мир. Повернувся батько з фронту. З гордістю показував нагороди і постійно твердив мамі: «Марійко, а ми все ж таки перемогли!»

— Всіх «колишніх господарів», брудних, обірваних, з похиленою головою забирали геть. Я бачила їхні очі, повні злості, суму і благання. Але це вже було минуле. На нас чекало майбутнє, — пожвавившись, зазначила бабуся.

Й сьогодні, день за днем переглядаючи новини, вона згадує ті часи. Але найбільше співчуває дітям, котрі не повинні були б пережити те, що вона пережила більше 70-ти років тому. Моя бабуся знає, що сьогодні вони також не розуміють, за що це їм…

Ангеліка ДІЛАЙ,
«Народна армія»

ЗБРОЯ ПЕРЕМОГИ

ВІД ППШ ДО «КАТЮШІ»

Під час Другої світової війни бойового духу та відваги радянським солдатам не бракувало. Вони протистояли добре підготовленій та навченій армії. Тому не останню роль у боях відігравали їхнє озброєння та техніка. Тож чим же «кувалася» Велика Перемога.

ЛЕГЕНДАРНИЙ Т-34

Напевно, найпоширеніший символ перемоги — це легендарна «тридцятьчетвірка», найбільш масовий танк у світі.

Т-34 за бойовими показниками значно перевершував усі зарубіжні середні й навіть важкі танки того часу. Висока потужність двигуна, раціональний нахил броні, значне озброєння, великий запас ходу, мінімальний тиск на грунт — ось основні позитивні якості цієї машини.

Під час війни танк постійно вдосконалювали. У 1941 р. йому замінили гармату на нову, такого ж, як і раніше, калібру 76-мм, але більш потужну, здатну пробивати 69-мм броню. Зимою 1942–1943 р. на танки почали встановлювати нові шестигранні башти з додатковою командирською оглядовою баштою. Та з появою влітку 1943 р. на полі Курської битви німецьких «Тигрів» і «Пантер», які могли вести вогонь по наших танках з відстані 1500 м, виникла потреба модернізації Т-34. Адже їхні 76-мм гармати могли пробити «німецьку» броню лише наблизившись до ворога на відстань 500 м.

Тож у березні 1944 р. в армію почали надходити вдосконалені Т-34/85 з 85-мм гарматою С-53, яка здатна була пробивати 100-мм броню нових ворожих танків з відстані 1000 м. Танк мав значно більшу, ніж у свого попередника, тримісну башту, що зменшило тісноту бойового відділення та дозволило розділити працю екіпажу, який тепер становив уже 5 осіб: командир танка, навідник, заряджаючий, механік-водій та кулеметник.

Німці побоювалися зустрічей з новими «тридцятьчетвірками». В січні 1945 р. танк Т-34/85 став головною ударною силою радянських танкових частин, які переможно завершили війну з Німеччиною. Усього за роки війни було виготовлено понад 35 тисяч «тридцятьчетвірок».

«ЧОРНА СМЕРТЬ»

Іл-2 — наймасовіший літак Другої світової війни. Було випущено понад 36 000 таких літаків. Ця машина мала заслужену славу ефективної зброї. Радянські штурмовики Іл-2, прозвані німцями «Чорною смертю», прославилися не тільки могутністю своєї зброї, а й дуже вдалою конструкцією. Броня Іл-2 забезпечувала майже фантастичну живучість його в бою.

Основним завданням Іл-2 стало знищення бронетехніки, артилерії, мінометів, вогневих точок, живої сили, а також пошук дотів і дзотів. Ураження однієї чи кількох цілей, розташованих поблизу, виконувалося двома способами: одночасним чи послідовним ударами. Загальна кількість Іл-2 в таких групах становила 60–100 машин.

«Іли» також часто забезпечували створення димової завіси перед фронтом наступу наземних військ. Складність та небезпека цього завдання полягали в тому, що «завіса» мала утворитися своєчасно й у чітко визначеному місці, щоб засліпити супротивника на час, необхідний піхоті для захоплення першої траншеї. При цьому Іл-2 мали летіти без маневрів по прямій і максимально низько. Інакше завіса виходила рваною, а це зумовлювало великі втрати з нашого боку в ході наступу.

На етапі прориву оборони штурмовики мали постійно супроводжувати танки і стрільців. «Іли» безперервно «висіли» над полем бою та знищували живу силу, зброю та бронетехніку ворога. До того ж штурмовики мали точно бомбардувати цілі буквально за 100–200 м від своїх передових частин. Тому льотчикам категорично заборонялося робити це без радіонаведення. Якщо з якихось причин з авіанавідником не було зв'язку, то головний літак мав відвести свою групу на 5–6 км у тил ворога, знайти там ціль і «розрядити» по ній боєкомплект.

БМ-13 «КАТЮША»

Рішення про термінове розгортання серійного виробництва реактивних снарядів М-13 і пускової установки, що одержала офіційну назву БМ-13, було прийнято буквально за кілька годин до початку Другої світової війни. Поява цієї грізної техніки, яку згодом прозвали «Катюшами», виявилася для німців великою несподіванкою.

Перша окрема експериментальна батарея польової реактивної артилерії з семи установок була відправлена на фронт у ніч із 1 на 2 липня 1941 р. під командуванням капітана Івана Андрійовича Флёрова. Своїм першим залпом батарея повністю знищила залізничний вузол Орша разом із німецькими ешелонами, що перебували на ньому.

Виняткова ефективність цієї зброї сприяла швидкому нарощуванню темпів виробництва реактивного озброєння. У міру надходження бойової техніки від промисловості почалося формування полків реактивної артилерії, один залп кожного з яких складав 576 снарядів. При цьому жива сила й бойова техніка противника знищувалися на площі понад один квадратний кілометр.

Потрібно зазначити, що установки були настільки засекречені, що навіть заборонялося використовувати звичні для традиційного артилерійського озброєння команди «плі», «вогонь», «залп». Замість цих команд застосовували слова «співай» або «грай».

Протягом перших двох років війни використовувалося до десяти різновидів пускової установки БМ-13, що ускладнювало навчання особового складу. Через це у квітні 1943 року було розроблено й прийнято на озброєння уніфіковану (нормалізовану) пускову установку БМ-13Н. Створена конструкція дозволила зменшити час виготовлення й вартість пускових установок. Масу артилерійської частини було знижено на 250 кг, а вартість — більш ніж на 20 %.

Істотно були підвищені й бойові та експлуатаційні характеристики установки. За рахунок введення бронювання бензобака, бензопроводу, бокових і задніх стінок кабіни водія була підвищена живучість пускових установок у бойових умовах. Також було збільшено сектор обстрілу, підвищено стійкість пускової установки в похідному положенні, удосконалено піднімальний і поворотний механізми.

На 1 травня 1945 року у військах була 3081 одиниця бойових машин реактивної артилерії різних моделей.

БЕЗВІДМОВНИЙ ППШ

Автомат ППШ, який є символом радянського воїна часів Другої світової війни, знайомий майже кожному. Створений восени 1940 року конструктором Шпагіним, цей простий, надійний і безвідмовний пістолет-кулемет зі своєрідним круглим дисковим магазином на всі воєнні роки став основною стрілецькою зброєю радянської армії. Висока технологічність і простота конструкції ППШ дозволили налагодити його масове виробництво у складних евакуаційних умовах, коли верстати починали працювати просто під відкритим небом.

Так автомат ППШ деякою мірою аналогічний ППД-40. Основна відмінність полягала в тому, що у шпагінській зброї майже всі деталі, крім цівки й приклада, виготовлялися холодним штампуванням — одним із найдешевших і найпродуктивніших способів обробки металу. За роки війни було виготовлено близько 6 млн ППШ, тоді як німецьких автоматів МР-40 — лише близько 934 000 штук. Завдяки дуже вдалому патрону 7,62 х 25 випущена із ППШ куля мала значну вбивчу силу, а дуловий компенсатор підвищував кучність стрільби на 60% порівняно з ППД. Важливою перевагою були легкість розбирання й можливість швидкої заміни будь-якої деталі.

ДИВІЗІОННА ГАРМАТА ЗІС-3

ЗІС-3 з'явилася на фронтах Другої світової війни в розпал запеклих боїв 1942 р. І її відразу вподобали артилеристи. Серед польових гармат їй не було рівних у маневреності, потужності, темпі стрільби, точності й далекобійності.

Конвеєрне виробництво цих гармат було налагоджене на декількох заводах. Виготовлена в понад 103 000 екземплярах, ця гармата стала справжнім шедевром технологічності й надійності.

Вогонь із неї можна було вести будь-якими радянськими снарядами калібру 76,2 мм, що істотно полегшувало забезпечення артилерійських батарей. Варто визнати, що за бойовими характеристиками ЗІС-3 поступалася своїм закордонним аналогам, зате за зручністю й невибагливістю вона не мала собі рівних. З огляду на невисокий рівень підготовки дивізіонних артилеристів і жорсткі умови експлуатації, це було величезною перевагою — навіть серйозний ремонт можна було проводити силами розрахунку.

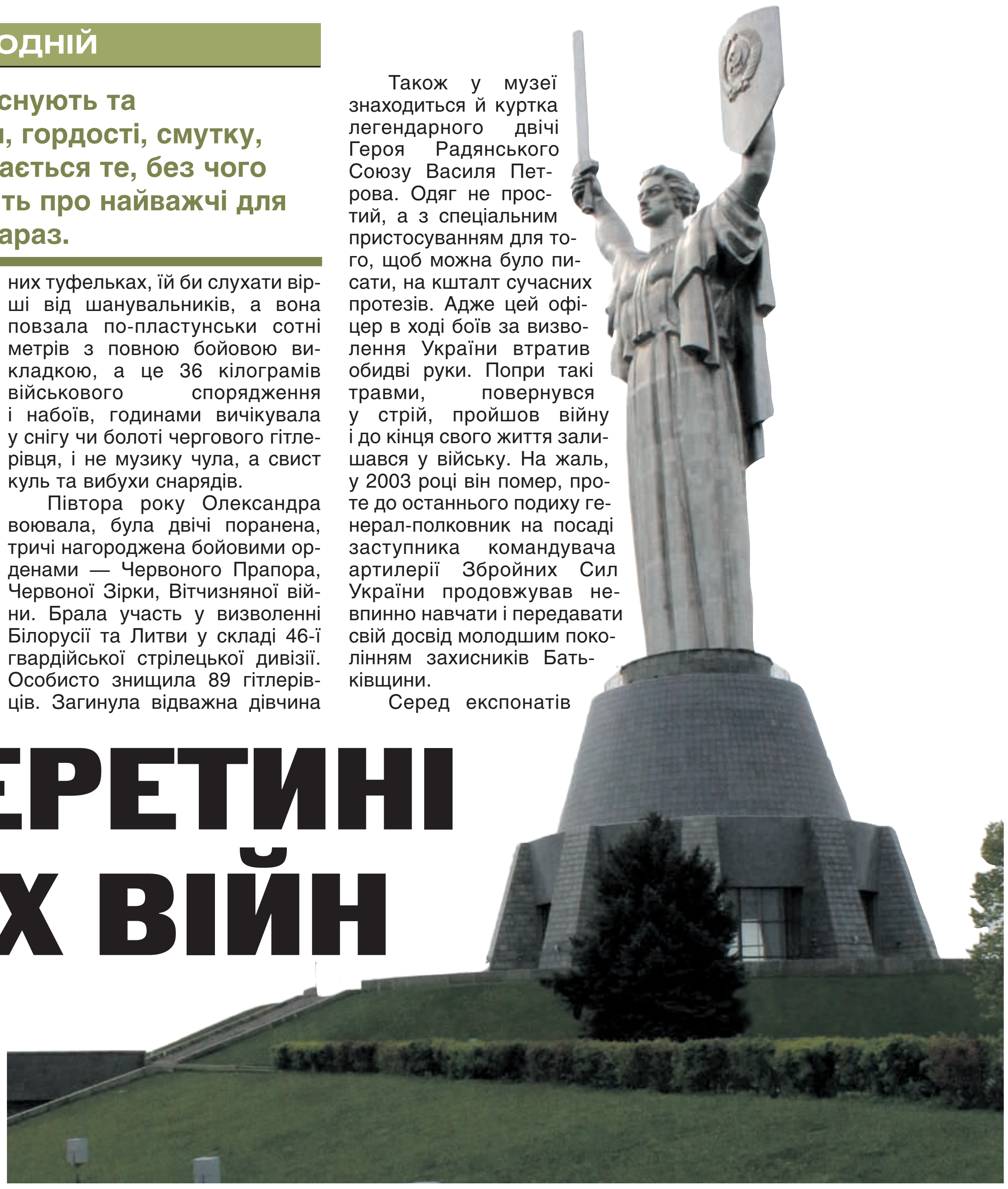
Підготував Роман ВУС, «Народна армія»

Народна армія
7 травня 2015 року

БЕЗСМЕРТНИЙ ПОДВИГ — У ПАМ'ЯТІ НАРОДНІЙ

Навряд чи у світі є ще таке місце, де тісно співіснують та дотикаються водночас різні часи бойової слави, гордості, смутку, жалю та героїзму за власний народ. Тут, зберігається те, без чого не може існувати жодна нація — пам'ять. Пам'ять про найважчі для України часи — роки війн, одна з яких триває зараз.

НА ПЕРЕТИНІ ТРЬОХ ВІЙН

І хоча Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років», де сьогодні генеральним директором є заслужений працівник культури Іван Ковальчук, створювався для історичного закарбування одного воєнного періоду, згодом він інтегрувався в сучасність. Адже в установі є тематична реліквійна експозиція «Трагедія та доблесть Афгану», а з початком проведення антитерористичної операції на Донбасі розпочалося формування виставки, присвяченої сьогоднішній війні, яку багато хто називає українською вітчизняною.

Відвідувачі музею ніколи не обминають стенд з українською вишиванкою, на якій прикріплені ордени та медалі. Зазвичай цей експонат викликає подив, адже маловідомим є факт, що письменник і громадський діяч Олесь Терентійович Гончар перебував на фронті із червня 1943 року рядовим у складі батальйону студентів Харківського університету. Він був двічі поранений та потрапив у полон. Звістку про перемогу Олесь Гончар зустрів на марші в австрійське село Лоденіц. За бойові подвиги був нагороджений орденами Червоної Зірки, Слави III ст. і трьома медалями «За відвагу». В повоєнні роки він не носив, як багато інших, військовий мундир, а одягав українську вишиванку, на яку власне й кріпив нагороди. Вони разом із документами зберігаються в музеї.

Важко не звернути увагу й на стенд, присвячений двічі Герою Радянського Союзу Івану Никифоровичу Бойку — командиру 64-ї гвардійської танкової бригади. На ньому демонструється особистий танковий комбінезон, трофейний кинджал та фото ветерана. Танкісти під його командуванням відзначилися в боях під час форсування Дністра, Прута, у Проскурівсько-Чернівецькій, Львівсько-Сандомирській, Східно-Померанській, Берлінській наступальних операціях.

Вишиванка Олеся ГОНЧАРА

Значна кількість експонатів присвячена героям, які боронили рідну землю від нацистів. Не можна не згадати й про маршала бронетанкових військ, двічі Героя Радянського Союзу Павла Рибалка. В одному із залів головного корпусу музею зберігається його шинель, годинник, ручка та знаковий вишитий рушник із словами «В подяку від народу УРСР Герою Радянського Союзу гвардії генерал-полковникові Рибалко П. С.», який вручено ще до присвоєння йому звання маршала.

Крім пам'яті про відомих людей, у Меморіальному комплексі «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років» є чимало речей та документів звичайних солдатів та офіцерів, які здобували таку жадану перемогу. При перегляді знімків й документів на стендах привернув увагу той, що розповідав про старшого сержанта Олександру Шляхову із Запоріжжя. Завідувач відділу науково-фондової роботи Оксана Янковенко розповіла про долю цієї жінки. Після евакуації разом з батьками Олександра опинилася на Уралі й вступила до Центральної жіночої снайперської школи, яку закінчила в 1943-му з відзнакою — іменною снайперською гвинтівкою. Їй би на танці бігати, кружляти у вальсі у легкій сукні, модельних туфельках, їй би слухати вірші від шанувальників, а вона повзала по-пластунськи сотні метрів з повною бойовою викладкою, а це 36 кілограмів військового спорядження і набоїв, годинами вичікувала у снігу чи болоті чергового гітлерівця, і не музику чула, а свист куль та вибухи снарядів.

Старший сержант Олександра ШЛЯХОВА

Півтора року Олександра воювала, була двічі поранена, тричі нагороджена бойовими орденами — Червоного Прапора, Червоної Зірки, Вітчизняної війни. Брала участь у визволенні Білорусії та Литви у складі 46-ї гвардійської стрілецької дивізії. Особисто знищила 89 гітлерівців. Загинула відважна дівчина 6 жовтня 1944 року біля латиського міста Добеле. Поховали її в центрі міста, але війна не дала спокою навіть у могилі: наступного дня туди влучила ворожа бомба…

Ці факти мимоволі наводять на думку, що українські жінки — не тільки найкращі в світі, а й найвідважніші, адже є як берегинями домашнього вогнища, так і вправними воїнами. В роки Другої Світової війни вони докладали всіх зусиль, щоб зупинити ворога, як сьогодні на Сході України багато волонтерок забезпечують військо найнеобхіднішим. Не сумнівайтеся, за потреби вони візьмуть до рук зброю.

Також у музеї знаходиться й куртка легендарного двічі Героя Радянського Союзу Василя Петрова. Одяг не простий, а з спеціальним пристосуванням для того, щоб можна було писати, на кшталт сучасних протезів. Адже цей офіцер в ході боїв за визволення України втратив обидві руки. Попри такі травми, повернувся у стрій, пройшов війну і до кінця свого життя залишався у війську. На жаль, у 2003 році він помер, проте до останнього подиху генерал-полковник на посаді заступника командувача артилерії Збройних Сил України продовжував невпинно навчати і передавати свій досвід молодшим поколінням захисників Батьківщини.

Серед експонатів нині можна побачити й техніку та речі з зони АТО. Наприклад, трофейні російські БТР-80, який 27 січня 2015 року підбили солдати 95-ї окремої аеромобільної бригади ЗС України, реактивну систему БМ-21 «Град», захоплену 13 червня 2014 року поряд з Добропіллям, чи БМД-2, яку бійці 25-ї окремої Дніпропетровської повітряно-десантної бригади підбили під час бойового зіткнення неподалік Луганська. Також у головному корпусі меморіального комплексу зараз збирають експонати для виставки АТО. Зокрема, для показу вже виставлені кітелі та куртки Героїв України, світлини зі Сходу України.

ПАМ'ЯТЬ ПРО СУЧАСНИХ ЗАХИСНИКІВ РІДНОЇ ЗЕМЛІ НІБИ ПРОМОВЛЯЄ ДО СОЛДАТІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ, ВІЙНИ В АФГАНІСТАНІ

Так, імен та речей достойних військових людей у меморіальному комплексі багато. Сьогодні до них додаються експонати, що розповідають про героїв АТО. Пам'ять про сучасних захисників рідної землі ніби промовляє до солдатів Другої Світової війни, війни в Афганістані: «Ми вірні вашій пам'яті, ми воїни, що, як і ви, готові за рідну землю віддати життя. Ми стоїмо з вами в одному строю…»

Микола ФЕДОРКІВ,
Владислав ІЛЬЧЕНКО,
«Народна армія».
Фото Миколи ФЕДОРКІВА

Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років» було відкрито на схилах Дніпра 9 травня 1981 року. Відтоді це одне з найпопулярніших пам'ятних місць України, невід'ємна частка історичного й архітектурного ландшафту Києва.

Знайомство з меморіальним комплексом розпочинається від колишньої Московської брами Старої Печерської фортеці XVIII століття. Звідси пролягла широка алея, що відкриває величну панораму музейного містечка. На майданчиках біля гранітних сходів встановлено 76-міліметрові гармати зразка 1942 року. До музею веде галерея, де розміщено п'ятиметрові бронзові горельєфні композиції, що відтворюють мужність прикордонників, нескореність тих, хто опинився на окупованій території, самовідданість учасників руху Опору та трудівників тилу. Всенародний характер боротьби з нацистськими загарбниками підкреслює напис над галереєю: «Їхні подвиги житимуть вічно, їхні імена безсмертні». Ліворуч на пагорбі — чаша «Вогонь Слави», а праворуч — експозиція виставки бойової техніки — танки, гармати й мінномети, легендарні "катюші", літаки тощо. Неподалік розгорнуто постійно діючі тематичні виставки «Трагедія і доблесть Афгану» та «На чужих війнах». Для відвідувачів відкриті літак Лі-2, гелікоптер Мі-24В та реактивний винищувач МіГ-23.

Сьогодні ж за розмірами та значенням колекцій музей є одним із найбільших в Україні. Його зібрання, яке постійно поповнюється, нараховує близько 400 тисяч музейних предметів.

Але основним у меморіальному комплексі вважається монумент «Батьківщина-мати». Головна скульптура — фігура жінки зі щитом і мечем у руках, створена з листової нержавіючої сталі та встановлена на конусному п'єдесталі 40 метрів заввишки. Висота скульптури від п'єдесталу до кінчика меча — 62 м, загальна висота — 102 м, вага — близько 500 тонн. Монумент "Батьківщина-мати" дійсно унікальна споруда. До речі, вона є вищою за статую Свободи в США. Скульптуру таких розмірів було виготовлено на Київському заводі імені Паризької комуни з урахуванням рекомендацій Інституту електрозварювання імені Євгена Патона. Цікаво, що під час монтажу виконано близько тридцяти кілометрів зварювальних швів, а на найвищій точці меча є спеціальний пристрій для гасіння коливань вітрового навантаження. Всередині «Батьківщини-матері» змонтовано два унікальні ліфти — похилий і вертикальний, а на висоті 37 метрів та 91 метр обладнано оглядові майданчики для відвідувачів.

Меморіал є провідним науково-дослідним, науково-методичним і культурно-освітнім центром з воєнної історії України, адже з його експозиціями ознайомилися близько 28 мільйонів відвідувачів із майже 200 країн світу.

ПІСНІ, ОПАЛЕНІ ВІЙНОЮ

«ОЙ, ДНІПРО, ОЙ, ДНІПРО!..»

У моїй родині на Свято перемоги традиційно лунають пісні фронтових літ. Коли був живий батько, він під гармошку, яку привіз з війни, виконував «Катюшу», «Священну війну» та багато інших пісень, які запам'яталися мені на все життя. Зараз вже своєму внуку передаю їх як пісенну естафету про подвиги наших прадідів, дідів, батьків, рідних і близьких, які були учасниками війни проти нацистської Німеччини. А самі ветерани стверджують, що серед них особливе місце належить «Священній війні». Її називають музичною емблемою німецько-радянської війни. Вона першою пролунала, як набат, закликала встати на смертельний бій з фашистською темною силою.

Слова «Священної війни» написав відомий радянський поет-пісняр Василь Лебедєв-Кумач, а музику — Олександр Александров. Уперше вона пролунала у виконанні Ансамблю пісні та танцю Червоної армії на одному з московських вокзалів для бійців, які відбували на фронт. Мелодія, сповнена рішучих акордів похідного маршу, слова, що брали за душу кожного, забезпечили неймовірний успіх пісні, яка стала всенародним набатом, закликом дати відсіч насильникам, грабіжникам, мучителям людей. З 15 жовтня 1941 року вона щоденно лунала по Всесоюзному радіо.

Війна, як ніколи, загострила такі почуття людей, як вірність Вітчизні, батьківському дому, рідній сім'ї, коханим. Уявимо на хвильку картину після 22 червня 1941 року. Тоді вся територія СРСР аж до Уралу була в стані затемнення. Але воно не позначилося на найсвітліших почуттях людей, які залишили рідний дім і пішли на фронт. І кожному бійцю на позиції, в окопі, броньованій машині, підводному човні світив вогник з вікна коханої. Все це умістила в собі пісня «Вогник». Слова її написав відомий радянський поет Михайло Ісаковський. Цей вогник як поетичний образ єднав не лише серця людей, а й тил і фронт, усіх, кого розлучила війна. Але цим проникливим словам вірша-пісні не вистачало музики. Розпочалося масове створення мелодії. До цієї справи долучилися як відомі композитори М. Блантер, Л. Шварц, О. Матюшин, так і численні аматори. Пісню виконували в багатьох музичних варіантах і таким чином вона набула статусу народної. А вперше

Клавдія ШУЛЬЖЕНКО виступає перед красноармійцями на фронті у 1941 році

пролунала у сьогоднішньому звучанні по Всесоюзному радіо в 1947 році. Її виконав відомий на той час співак В. Нечаєв.

Сьогодні неможливо уявити життя колишніх фронтовиків без улюбленої всіма

ЯКЩО «СВЯЩЕННУ ВІЙНУ» НАЗИВАЮТЬ МУЗИЧНИМ ГІМНОМ ВСІЄЇ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ, ТО «ПІСНЮ ПРО ДНІПРО» — ЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ. НАПИСАВ ЇЇ ПОЕТ ЄВГЕН ДОЛМАТОВСЬКИЙ

ними пісні «Катюша».

Прем'єра цієї пісні відбулася в Колонній залі Союзу в листопаді 1938 року. А виконала «Катюшу» співачка Валентина Батищева. Її тричі викликали «на біс». Пісня набула всенародного визнання.

А с початком війни вона несподівано стала до військового строю. А було це влітку 1941 року, коли під Оршою вперше «заспівала» БМ-13, яку відразу назвали «катюшею». Ця нова зброя перекочувала до тексту пісні. Було створено понад сто її варіантів, в яких головною героїнею стала ця бойова машина.

Безкінечно дорога серцю кожного фронтовика і лірична пісня «Темна ніч». Коли композитору Микиті Богословському і поету Володимиру Агатову замовили пісню до кінофільму «Два бійці», вони й не сподівалися, що вона після прем'єри фільму в 1942 році не сходитиме з уст кожного з тих, хто був на фронті. Можливо, тому, що її виконавець Марк Бернес створив правдивий образ бійця, який темної ночі у вогкій землянці перед боєм згадує кохану, що теж не спить і біля дитячої колиски крадькома витирає сльози. Чи тому, що пісня відображувала душевний стан кожного захисника Вітчизни, зігрівала вірою і надією на повернення додому з перемогою.

Якщо «Священну війну» називають музичним гімном всієї німецько-радянської війни, то «Пісню про Дніпро» — за визволення України. Написав її поет Євген Долматовський. Восени 1941 року він потрапив в оточення. Вириваючись з нього, переплив на лівий берег Дніпра. В одному з сіл висушив одяг. Місцеві жителі в розмовах з болем і сумом повторювали: «Ой, Дніпро, ой, Дніпро!..» Запали в серце ці слова їхньої туги, з ними пробивався до лінії фронту. Потрапивши до своїх, познайомився з композитором Михайлом Фрадкіним, розповів, як болить серце від того, що ворог п'є дніпровську воду. Цей настрій передався і композитору. За два дні вони написали пісню. Першими її слухачами стали понад тисячу бійців, яких зібрали на цій ділянці фронту для перевірки після виходу з оточення наших військ. Ведучі концерту Юрій Тимошенко і Юхим Березін попередили перед початком концерту: «Зараз ви почуєте нову пісню». І з репродукторів автомобільного фургона пролунали слова, що заглушали канонаду бою і були чутні на великій відстані.

Тричі військові артисти виконали цю пісню. Про те, як зустріли її, розповів свідок того концерту на березі Дніпра Іван Багрянцев : «Ця пісня надихнула нас на подвиги. Наша дивізія відзначилася в боях за Дніпро, отримала почесну назву «Дніпровська»…

Велика Вітчизняна війна за кількістю пісень, присвячених захисникам рідної землі, не знає аналогів в історії всіх воєн за час існування цивілізації. Це багато про що свідчить: про масовість всенародного подвигу, високий патріотичний дух наших бійців, безмежну любов до Вітчизни, рідної землі, готовність їх покласти на вівтар перемоги найдорожче — своє життя. Патріотичні й камерні, суворі й ліричні, сповнені туги і оптимізму, щемливі до сліз і жартівливі — всі вони стали своєрідним пісенним літописом війни з нацистами. Опалені її вогняним подихом, вони живуть в серцях і душах не лише ветеранів. Вони — як духовний заповіт прийдешнім поколінням, вагомий чинник військово-патріотичного виховання нових генерацій захисників України.

Володимир ЧІКАЛІН,
«Народна армія»

МАЛОВІДОМІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

ЧИЇМ ІМЕНЕМ НАЗВАНО ТВОЮ ВУЛИЦЮ?

Пригадую, коли я переїхав до свого нового місця служби в Київський військовий гарнізон, оселився у невеличкій квартирі, яку винаймав на вулиці Олексія Терьохіна, що на столичному Подолі. Тоді над історією виникнення назви вулиці не замислювався. Адже перше, що потрібно було зробити — облаштуватися на новому місці служби.

Але одного разу, коли мене запитали мою адресу, я не зміг відповісти на запитання, ким був Олексій Терьохін, на честь якого названа вулиця столиці, на якій я жив. Стало незручно, на допомогу прийшла енциклопедія.

З'ясував, що виникла вулиця у другій половині XIX століття і називалася Троїцько-Кирилівська, оскільки з'єднувала Кирилівську церкву з колишньою Троїцькою площею (Куренівка). У 1963 році вулиця набула назву «Олексія Терьохіна» і сьогодні пролягає від вулиці Фрунзе до Новокостянтинівської.

То ким був Олексій Терьохін і чому на його честь названо київську вулицю?

Варто зазначити, що даних про цю особистість не так вже й багато, але мені вдалося дещо знайти. Відомо, що він народився 1911 року і був старшим лейтенантом, командиром канонерського човна «Верный». Військовий моряк Дніпровської (Пінської) військової флотилії, учасник Київської оборони 1941 року. Також відомо, що 5 серпня 1941 року фашистські окупанти вийшли на правий берег Дніпра. Щоб зірвати переправу противника через Дніпро, група бойових кораблів у складі канонерок «Передовой», «Верный» і монітора «Жемчужин» вступила у бій з танками та артилерією військового з'єднання противників. Справжній героїзм виявила команда канонерки «Верный», під ураганним вогнем вивівши із зони обстрілу пошкоджені кораблі «Жемчужин» і «Передовой».

24 серпня 1941 року три човни, серед яких був і «Верный», отримали наказ знищити Пічкінський міст в районі села Окуниново. «Верный», підійшовши до мосту, з відстані у 1,5 км прямою наводкою відкрив вогонь по опорах. За дві години міст упав. А через два дні «Верный» витримав останній бій. Оскаженілі від сміливих атак канонерки, 18 ворожих «юнкерсів» атакували човен. Одне з прямих влучень розкололо «Верный» навпіл і він затонув біля Сухолуччя. У цьому бою загинув командир корабля старший лейтенант Олексій Терьохін, якого посмертно було нагороджено орденом Леніна.

У Подільському районі Києва можна пройтися вулицями, названими на честь Андрія Гречка, Муси Джаліля, Василя Порика.

НА ЧЕСТЬ МУЖНІХ ВОЇНІВ, ЯКІ ВИЯВИЛИ ГЕРОЇЗМ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ НА СХОДІ УКРАЇНИ У СЕЛАХ ТА МІСТАХ УКРАЇНИ НАЗИВАЮТЬ ВУЛИЦІ, ШКОЛИ, ПЛОЩІ

Всі вони також є героями Другої світової. Дізнався багато нового з біографії маршала Радянського Союзу, двічі Героя Радянського Союзу Андрія Гречка. Також познайомився із творчістю видатного татарського поета, військового журналіста, який оспівував людей, які борються за свободу своєї землі Джаліля Муси Мустафовича. Він помер у ворожому полоні 1944 року. Дізнався про подвиг нашого земляка Василя Порика, ім'я якого висічене на стіні Арраської фортеці серед інших борців французького руху Опору проти фашизму.

Через десятиліття я відкрив для себе багато маловідомих сторінок історії Другої світової війни. А все почалося з вулиці Олексія Терьохіна, в назві якої живе пам'ять про героя, який віддав життя за рідний край.

Сьогодні на Українському Донбасі пролито вже чимало крові. Загинуло багато кращих синів України, які віддали своє життя за її волю, за честь, за славу, за народ...

Минуть роки, і хтось згадає про них і їхні подвиги не тільки з підручників історії, ЗМІ тощо. На честь мужніх воїнів, які виявили героїзм під час проведення антитерористичної операції на Сході України, вже також у селах та містах України називають вулиці, школи, площі. Ці назви зберігатимуть пам'ять про їхню свідомість, героїзм, патріотизм та самопожертву протягом довгих років.

Так, у волинському селі Дубове новостворену вулицю назвали на честь загиблого в АТО земляка Андрія Омелянюка. Хлопець був військовослужбовцем 51-ї механізованої бригади.

І на Черкащині називають вулиці іменами загиблих героїв АТО. У селі Руська Поляна дві вулиці вже перейменували на честь місцевих героїв генерала Момота та майора Петріва. Обидва офіцери служили в Оршанському навчальному центрі прикордонної служби, і обидва добровільно поїхали на Схід. Колишній командир центру Ігор Момот загинув під час обстрілу з «Градів». А майор Петрів — коли вивозив тіло командира.

У Кіровограді з'явилися вулиця Батальйонна, провулки Гвардійський, Волонтерський та Героїв АТО. Всі — в новому мікрорайоні, де отримують земельні ділянки бійці військових підрозділів.

Ігор ПАРУБСЬКИЙ,
«Народна армія»

ТРАДИЦІЙНІ УКРАЇНСЬКІ СИМВОЛИ

ДОКИ МИ ПАМ'ЯТАЄМО — МИ НЕПЕРЕМОЖНІ

Символом перемоги над нацизмом у Другій світовій війні в Україні, як і торік, стане червоний мак. Цією квіткою вшановують усіх героїв, які віддали життя за краще майбутнє, адже Друга світова війна пройшла через кожну українську родину.

В українській міфології мак має дуже багато значень. Це символ сонця, безкінечності буття й життєвої скороминущості, пишної краси, волі, гордості, сну, отрути, оберега від нечистої сили, а також хлопця-козака, крові, смерті. Тож, як бачимо, червоний мак є традиційним українським символом. Про нього співали в козацьких піснях і думах, як про символ пролитої козацької крові. До того ж червоний мак є європейським символом пам'яті про жертв Першої та Другої світових війн.

Нагадаємо, що дизайн українського червоного маку розробив харків'янин Сергій Мішакін. Графічне зображення є своєрідною алюзією: з одного боку, воно уособлює квітку маку, з другого — кривавий слід від кулі й передає глибину сенсу війни, розповідає про страждання, смерть та героїзм, про мільйони загиблих.

Як відомо, запропоновану Росією у 2005 році як символ Перемоги так звану «георгіївську стрічку» останнім часом було остаточно дискредитовано та заганьблено використанням окупантами під час терористичних акцій та військової агресії. Зате червоний мак є міжнародним символом, що на відміну від смугастих стрічок не містить жодного ідеологічного та політичного підтексту.

Інф. «НА»

ЩО ТАКЕ ПАТРІОТИЗМ

Марія ЯРЕМЧУК, українська співачка, представниця України на Євробаченні-2014:

«Патріотизм для мене — це як любов до мами. Тому що ми недаремно народжуємося в якомусь місці. Це Бог розподіляє, хто де має народитися, і хто будуть твої батьки. Тому рідний дім — це як мама. Як кажуть, люби свого батька і матір, щоб бути щасливим на землі. Так само потрібно любити свою Батьківщину».

АВТОПРОБІГ ПАМ'ЯТІ

«ПЕРЕМОГА ЗАРАДИ МИРУ»

До Дня Перемоги в зоні проведення АТО протягом 5–9 травня проводиться автомобільний пробіг техніки часів Другої світової війни. Захід проводиться з ініціативи Управління цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України спільно з Національним військово-історичним музеєм України з метою вшанування пам'яті героїв Другої світової війни та увічнення внеску в перемогу українців.

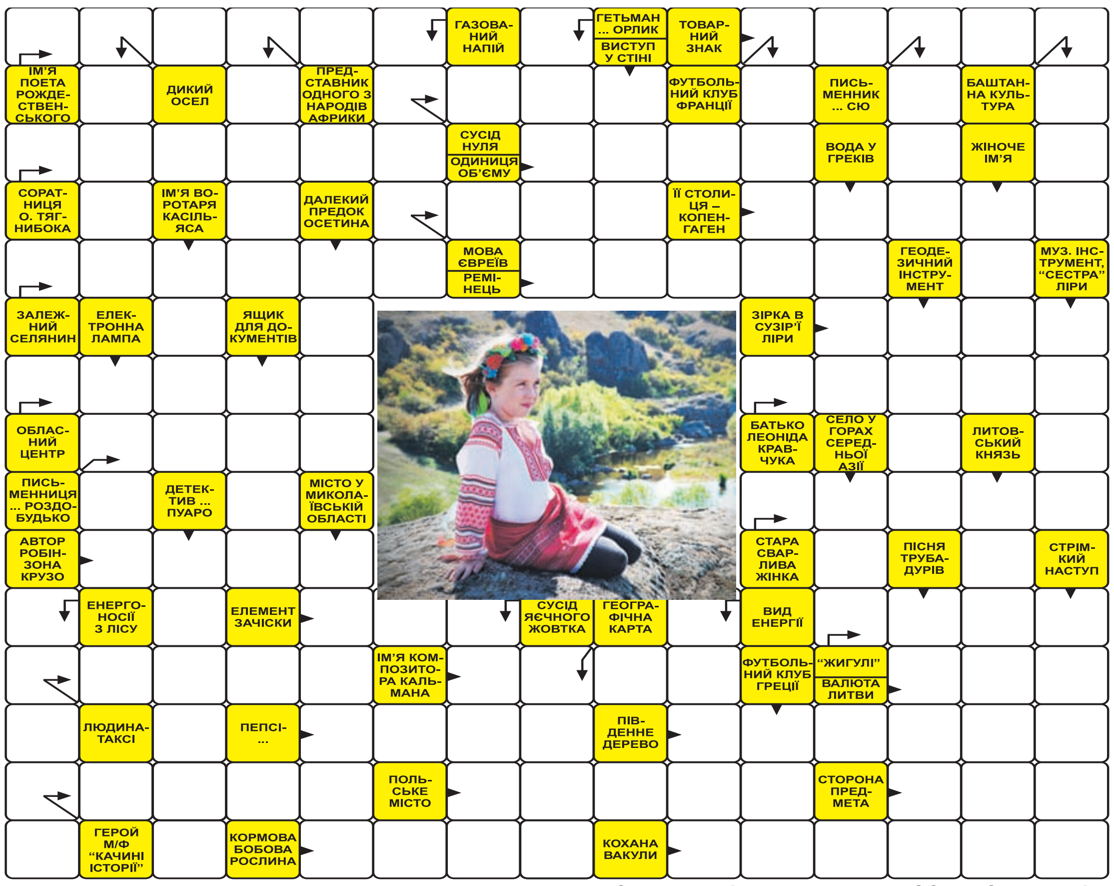
Автопробіг проводиться під девізом «Перемога заради миру». За підтримки Національного військово-історичного музею України разом із волонтерами створено групу ініціаторів, яка на колісній техніці — вантажівках та мотоциклах — часів Другої світової війни у формі радянської армії разом із музичним колективом ЗС України проїде шляхами та населеними пунктами Донецької області. Це вшанування Збройними Силами України подвигів наших дідів.

— Автопробіг має також і гуманітарне спрямування. Ми долучимося до заходів місцевих органів влади щодо вшанування ветеранів Великої Вітчизняної війни, які проживають на території Донецької області, та надання їм допомоги, — зазначив начальник Управління цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України полковник Олексій Ноздрачов.

Зараз актуально показати жителям Донбасу, що незалежно від місця проживання українці залишаються єдиною родиною з єдиною історією та пам'яттю.

— Ми не дамо забути нашу історію. Й очікуємо лише на позитивні відгуки від місцевого населення. Адже ми з миром йдемо і миру очікуємо, — наголосив керівник проекту Леонід Бондар.

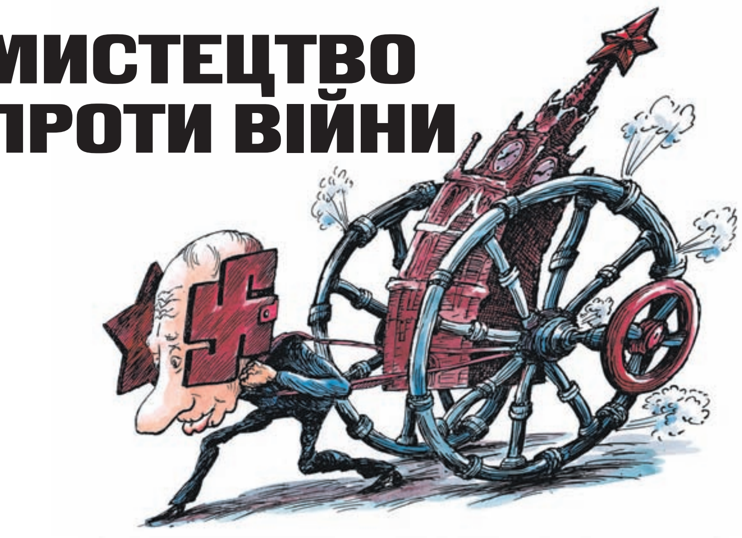
Анґеліка ДІЛАЙ,
«Народна армія»

Сканворд підготував Василь СОЛТИС, Тернопіль

СМІЄМОСЬ, ОТЖЕ, НЕ ЗДАЄМОСЬ

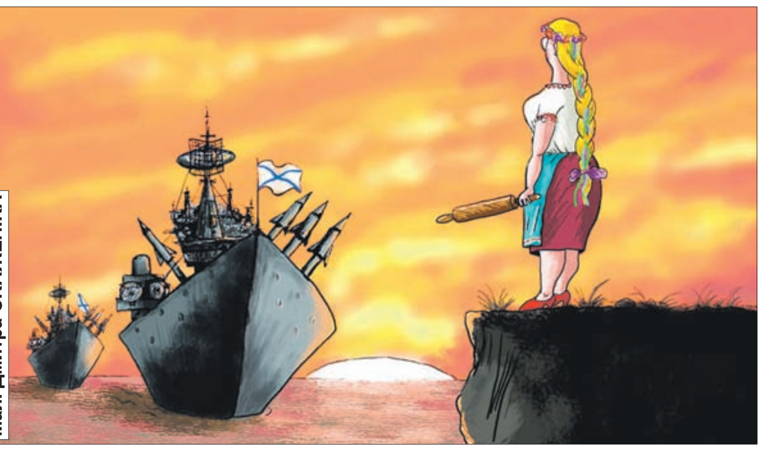
МИСТЕЦТВО ПРОТИ ВІЙНИ

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО

З нагоди 70-річчя завершення Другої світової війни та Дня Перемоги над нацизмом у Європі редакція журналу «Камуфляж» разом із Національною Асамблеєю України, Всеукраїнською громадською платформою «Україна — це Я», громадською спілкою «Слава Україні» та за підтримки Міністерства культури України започаткувє творчий конкурс, який складатиметься з номінацій: фотографія, пісня, карикатура, вірш, відеокліп.

— Ми прагнемо привернути увагу світової спільноти до загрози відродження путінським режимом нацизму й тоталітаризму та підняти інтелігенцію на боротьбу з цим ганебним явищем, — зазначив співорганізатор конкурсу, шеф-редактор журналу «Камуфляж» Юрій Яременко. — Згуртувавши творчих людей з різних куточків України та світу, ми в такий спосіб виступимо проти нацистської ідеї «руського міра» та кровопролитної війни в нашій країні.

Мал. Дмитра СКАЖЕНИКА

Творчий конкурс не має жодних вікових чи будь-яких інших обмежень. Усі свідомі патріоти можуть надсилати свої доробки до 15 жовтня 2015 року за адресою: 01001, Київ-1, а/с 175. Завершення конкурсу планують приурочити до Дня звільнення України від фашизму 28 жовтня 2015 року. Кращі роботи обов'язково з'являться на інформаційних майданчиках медіапартерів та в соціальних мережах, а їхніх авторів очікують призи.

ЗАСНОВНИК – МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Реєстраційне свідоцтво КВ № 2026 від 25.06.1996 р.

Передплатний індекс – 68618

Газета надрукована у друкарні ТОВ «Мега–Поліграф» (м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14).
Наклад 20197
Ціна вроздріб – договірна
Зам. **№ 41110**

Головний редактор Роман ДРАПАК

Відділ передплати: тел.: 0(44) 489 50 12
Чергові по номеру — Костянтин МАШОВЕЦЬ, Ігор ПАРУБСЬКИЙ
Провідний літературний співробітник — Наталія ШАРОЙКО

Адреса редакції: вул. Мельникова, 24, м. Київ, МСП, 04655

e-mail: n_army@army.kiev.ua
http://www.narodka.com.ua

Pp **- Реклама редакції (подається безкоштовно)**
P **- Реклама платна**